

Koroška Kronika

IZDAJA P. W. B. — BRITANSKE ZASEDBENE SILE V AVSTRIJI

Številka 12

Celovec, 5. oktobra 1945

Cena 15 grošev

Londonska konferenca končana

Različno tolmačenje potsdamske izjave

Ernest Bevin

James Byrnes

Virošov Molotov

Tri tedne so se v Londonu pogajali zunanji ministri velesil. Vsa vprašanja, ki so bila na razporedu konference, so preresili. Razrešili niso nič, vsaj ne v tistem dokončnem smislu, kakor bi bila obnova željna Evropa rada videla. Zato so pa marsikaj dognali in gotovo obstoji najdragocenejša doganja v tem, da je vsaka posamezna velesila svoje naziranje precej očitno razodela. Pokazalo se je, da si predstavlja Sovjetska Unija idealno obnovo sveta baš nasprotno od zapadnih sil.

Poglavitna težava tiči v tem, da tolmačijo besedo „demokracijo“ drugače zapadne sile in zopet drugače Sovjetska Unija.

Preden so se razšli, so zunanji ministri ugotovili, da se strinjajo v enodušnem pričanju, da bodo morali tudi v bodoče skladno sodelovati.

V kasnih večernih urah dne 2. oktobra je objavilo ameriško poslanstvo v sporazumu z državnim tajnikom za zunanje zadeve Byrnesom izjavo, v kateri se ugotavlja, da so se med pogajanjimi v Londonu pojavile različne v naziranju, kakor jih med vojno ni bilo. Po pravici se sme pa upati, da bosta potrpljenje in medsebojno umevanje dovedla do sporazuma v bistvenih podrobnostih. Malo pred sklepom so se pogajanja radi tehničnih ovir začela zapletati. Sovjetsko odposlanstvo se je postavilo na stališče, da se naj razgovori o mirovni pogodbi omejujejo na države, ki so podpisale premirje.

SOVJETSKI PREDLOGI

Sovjetski zastopnik je dne 22. septembra zahteval, da ministrski Svet umakne svoj prejšnji sklep, po katerem se Francija in Kitajska vabita, da se udeležita vseh razprav. Potemtakem bi bila Kitajska sploh izključena od nadaljnjih sej in Francija bi smela sodelovati le pri italijanski mirovni pogodbi.

Ameriški zunanji minister se s takimi predlogi ne more strinjati, ker bi to pomenilo izključitev dveh stalnih članov varnostnega Sveta Zedinjenih narodov. Če se k pripravljalnemu delu za mirovne pogodbe pripusti manjše število udeležencev, bi Amerika ne ugovarjala, toda le pod pogojem, da se potem pokličejo k pravi mirovni konferenci vse bistveno prizadete države. Pri tem se Amerika sklicuje na Potsdamsko izjavo.

BYRNES O LONDONSKIH RAZGOVORIH

V pomenku z zastopniki svetovnega tiska je ameriški zunanji minister izrazil optimistično naziranje, da se bo delo zunanjih ministrov ob svojem času uspešno nadaljevalo. Ugodna je že okolnost, da ostanejo

Generalna stavka v Trstu ustavljena

V pristanišču in pokrajini Trsta je na povelje „Antifašistične zveze“ izbruhnila generalna stavka, ki je trajala 48 ur. Šlo je za protest proti odredbi Vojaške vlade, po kateri lahko podjetniki odpuste delavce, če nimajo več dela zanje. Vojaška vlada je svojo naredbo pustila v veljavi, vendar pa ima v načrtu izvedbo javnih del, da bi tako odstranila brezposelnost. Radi generalne stavke je bilo dva dni prekinjeno iztovorjenje 44 ladij z UNRRA-pošiljkami za Jugoslavijo.

njih namestniki v Londonu z namenom, da nadaljujejo posvetovanja o vprašanjih, glede katerih konferenca ni prišla na zeleno vejo.

Byrnes je pojasnil, da je nastalo nespornost razumljenje na Londonski konferenci radi tega, ker posamezni ministri eno izmed potsdamskih določil različno tolmačijo. Vsekakor je ameriška vlada za to, da se Francija in Kitajska vključita v vsa mirovna pogajanja in vse mirovne pogodbe. V ostalem pa je boljše, da zoreva delo počasi, ker bo mir na čvrsti in zdravi podlagi človeštvu vse bolj ustrežal.

SOVJETSKO STALIŠČE

Moskovski radio je predsednočnim izjerno obravnaval ves sklop vprašanj, ki je nastal okoli Londonske konference. Napovedovalec je uvodoma ugotovil, da se je v mnogih

podrobnosti dosegla skladnost, tako n. pr. glede raznih vprašanj italijanske mirovne pogodbe, dalje glede Romunije, Bolgarije in Ogrske, naposled tudi z ozirom na Finsko. Dne 2. oktobra je sovjetsko odposlanstvo predlagalo, naj se potrdi zapisnik, ki vsebuje: 1. skupne sklepe vseh velesil, 2. sklepe velesil z izjemo Kitajske glede mirovne pogodbe z Italijo, 3. sklepe Zedinjenih držav, Vel. Britanije in Sovjetske Unije glede mirovni pogojev za balkanske države in 4. sklepe same Velike Britanije in Sovjetske Unije o mirovni pogodbi s Finsko.

Sovjetski zunanji minister je obenem predlagal, naj se problemi, glede katerih se dne 2. oktobra sporazum ne bi dosegel, dne 3. oktobra v Svetu zunanjih ministrov še enkrat obravnavajo. Toda ostali člani Sveta se za ta predlog niso ogrevali in konferenca se je rajši začasno razšla.

Nadaljevanje belsenske razprave

Sodniki so si ogledali razne oddelke taborišča, v katerih so bili zaprti ujetniki, krematorije in Kramerjev urad in stanovanje. Do pasu goli nemški vojaki so očiščevali taborišča. Trohneča trupla so razširjala grozen smrad.

Na ograjo iz bodoče žice, poleg jam, kamor so zmetali žrtve, so postavili velik napis v nemščini, ki pravi: „Tu je bil zloglasni koncentracijski tabor Belsen, ki so ga britanske sile osvobodile 15. aprila 1945. Tu so našli 10.000 nepokopanih trupel. 12.000 pa jih je umrlo po osvoboditvi: vsi so bili žrtve novega nemškega reda v Evropi, primer nacistične kulture.“

Četrty dan razprave proti Kramerju in njegovim družbi je sodišče zaslišalo poljsko zdravnico Ado Bimko.

Omenjena zdravnica je zlasti popisala šest plinskih celic v Auschwitzu. Nesrečniki, ki so bili internirani v tem kraju, so morali iti največ v neko sobo, kjer so morali pustiti svojo obleko. Od tam so šli v majhno sobico, kamor je šlo nekaj sto oseb. Dali so jim brisačo in milo, da bi tako dobili vtis, da se gredo kopati. V bližini so bili pripravljene vozovi, s katerimi so vozili s plinom umorjene ljudi v krematorij.

Zdravnica je izjavila, da je videla tudi kovinaste posode, v katerih je bil po pozneje dobljenih poročilih plin. Od 1. decembra 1943 so prevozili dnevno okrog tisoč obolelih Judinj v krematorij. Morale so priti gole do zdravnika, ki jih je uvrstil med druge bolne interniranke. Vojaki SS so jih nato izbirali.

Na vprašanje, če bi pričala med obtoženci mogla spoznati kakega zdravnika, ki je izvrševal to izbiro, je pokazala dr. Fritz Kleina. Poljska zdravnica je spoznala tudi 16 drugih obtožencev, med njimi taboriško čuvajko Johanno Bormann.

Nato je popisovala tako imenovane „eksperimente“ v Auschwitzu. Bimkova je omenila žalostno zgodbo neke žene, ki je po povratku iz ženskega taborišča poskušala izvršiti samomor, ker so jo umetno sterilizirali.

Zlostavljanja s strani SS so bila na dnevnem redu; udarci so bili tako močni, da so

često povzročili smrt. Priča je bila navzoča, ko je bila ubita neka ženska, ker je zamudila zbor.

Ob nadaljnjem poročilu je izjavila zdravnica Bimko pred sodiščem, da je Kramerjev prihod v Belsen decembra lanskega leta, spremenil to taborišče v drugi Auschwitz. Zlostavljanja so se stopnjevala. Nekateri ruski ujetniki so postali tako slabi, da se niso mogli več dvigniti na noge. Kramer se je obrnil k Rusom in vpil: „Hitreje, hitreje“, oni pa niso mogli. Nato se jim je približal in da bi jih podžgal, jih je brcal ter se zadovoljno smehljajal.

Včasih so izbrali naketere ženske in jih odpeljali, da bi zadostili svojim seksualnim potrebam.

Med pričevanjem poljske zdravnice so obtoženci srepro gledali vanjo. Klein je imel divji izraz in si je prvič delal beležke. Kramer je imel trd izraz v obrazu. Vsekakor so današnje izjave povzročile mnogo globlje senzacije, kakor včerajšnje predvajanje predvajanje uradnega filma.

Poljska židinja, zdravnica Ada Bimko, ki je preživela plinske celice v Auschwitzu, je dalje izjavila, da sta Jozef Kramer in njegova sokrivka blondinka Irma Grese, nadzirala dotok jetnikov na avtomobilih, ki so jih hromali prevažati v plinske celice v Auschwitzu. Zdravnico Bimkovo so poklicali, da je morala za drugi dan pričati v razpravi v Belsenu proti Kramerju in njegovim 44 sokrivcem.

Po izpovedi prič je nekateri ujetniki poskušali zbežati, ko so spoznali kam jih vodijo. „Videla sem Kramerja samega, kako jih je lovil. Pretepal jih je in brcal, ker niso dovolj hitro stopali na avto.“

Na drugo trditev obrambe, češ da so bili določeni za plinske celice samo tisti, ki so bili težko bolni in jim itak ni bilo več dolgo živeti, je dr. Bimkova odgovorila, da je videla, da so zadušili popolnoma zdrave ljudi, ki bi morali biti naslednji dan izpuščeni iz taborišča. Tako se je n. pr. zgodilo z neko mlado gospo iz njenega rojstnega mesta, ki so jo poslali v plinsko celico, ker je odrezala kosček rjuhe, da bi ga imela za obvezo. Na vprašanje, če so bila dekleta, ki so jih

Sklepi Sveta zaveznikov na Dunaju

Vzpostavitev svobode tiska v Avstriji — Prepovedano nošenje vojaških uniform.

Svet zaveznikov sporoča naslednje sklepe s svoje seje z dne 1. oktobra:

Priznavajoč veliki pomen avstrijskega tiska za obnovo dežele, za okrepitev demokratične enotnosti avstrijskega naroda in za ustvaritev svobodne, neodvisne in demokratične Avstrije izjavlja Svet zaveznikov naslednje:

1. Demokratični tisk uživa največjo možno mero svobode pod naslednjimi pogoji:

a) Tisk mora vzdrževati demokratična načela kakor tudi odločno borbo proti nacionalsocialističnemu, velikonemškemu in militarističnemu načinu mišljenja in proti tem naukom v vseh oblikah javljanja v političnem, socialnem, kulturnem in gospodarskem življenju;

b) tisk ne sme priobčevati ničesar, kar bi moglo ogražati vojaško varnost zasedbenih sil vseh ali katerekoli zasedbene sile;

c) tisk ne sme priobčevati nikakih zlobnih vestí, ki bi bile naperjene proti zasedbenim silam ali proti eni izmed njih in ki bi imele namen porušiti edinost med Zavezniki ali buditi nezaupanje ali sovražnost v avstrijskem ljudstvu proti zasedbenim silam ali proti eni izmed njih ali proti njihovi vojski,

d) tisk ne sme priobčevati nikakih vestí, ki bi mogle motiti obstoječi javni red.

2. Širjenje demokratičnega avstrijskega tiska, ki bo izhajal v skladu s pogoji v točki 1., je dovoljeno po vsej Avstriji brez ozira na zasedbeni pas, v katerem izhaja.

3. Časopisi in časniki niso zavezani cenzuri.

4. Prekršitev pogojev, določenih v točki 1., ima za posledico kazen vključno začasno ali trajno prepoved izhajanja časopisa ali časnika, ki je zagrešil prekršek.

5. Nadzorstvo nad izvajanjem spredaj navedenih smernic kakor tudi nalaganje v točki 4. predvidenih kazni pripada Svetu zaveznikov.

Svet zaveznikov je sklenil na svoji seji 1. oktobra tudi naslednjo odredbo:

1. Vsem bivšim pripadnikom nemške vojske in vsem civilnim prebivalcem republike Avstrije je prepovedano nositi vojaške uniforme in opreme.

2. Vojaške uniforme je dovoljeno nositi kot civilno obleko samo, če je tako prebarvana, da se očitno loči od svoje prvotne barve. Odstraniti je treba gumbce uniform in ostale vojaške oznake.

3. Prepovedano je nositi vojaška pokrivala in vojaške pasove.

4. Ta odredba stopi v veljavo, v kolikor je izvedljiva, po 1. novembru, vendar ne pozneje kot 1. decembra; po tem dnevu bo vsaka prekršitev kaznovana.

pošiljali iz taborišča v bordele na to prostovoljno pristala, je odgovorila: „Tega ne vem. Vem samo, da so tem dekletom veliko obljubljali, češ da bodo z njimi lepo postopali in da jih bodo skrbno pregledali. Ne vem pa, če so pozneje te obljube tudi izpolnili.“

Na vprašanje tožilca, polkovnika Backhouse je dr. Bimkova odgovorila, da nič ne dvomi, da so izbori ljudi, katerim sta prisostvovala Kramer in dr. Klein služili namenu, da se določijo žrtve za plinske celice.

Švica prizna slabo ravnanje z ruskimi interniranci

K sovjetskoruski pritožbi, da so Švicarji s sovjetskimi begunci in interniranci v nekaterih slučajih slabo ravnali, je izjavil polkovnik Flückiger, da je bila to istina in da so tega krivi prav tako ruski interniranci kakor tudi švicarske straže.

V nekem primeru so švicarske straže uporabljale pse in strelno orožje, tako da so bili štirje Rusi usmrčeni. V drugem slučaju sta bila dva švicarska državljana usmrčena od Rusov. Polkovnik Flückiger je dodal, da je bilo vseh 10.000 Rusov, katerim je bilo dovoljeno bivanje v Švici, domov poslanih.

Vojni ujetniki na Japonskem

Na Japonskem so našli 32.000 zavezniških ujetnikov. Živeli so v taboriščih, ki so bila obdana z živorumenom pobarvanim pasom. Med njimi je bilo 7.000 Američanov, 5.003 Holandcev, 14.000 Angležev, 5.000 do 8.000 Avstralcev in 1.000 Kanadcev. Ameriški letalci so jim zmetali s padali precej hrane in zdravil. Kakor hitro bo mogoče, bodo Američane z letali prepeščali na Filipine.

Francova Španija nekoč in sedaj

Španija je danes obdana od demokratičnih in levičarskih vlad, ter predstavlja zadnjo vlado v Evropi, ki je bila v zvezi s silami osi.

Ko se je v Španiji pričela državljanska vojna, sta Mussolini in Hitler dejansko podpirala Franca z materijalom in vojaštvom. Seveda tudi Francovi nasprotniki ne morejo trditi, da niso uživali izdatne podpore iz tujine. Ko je Franco odločil državljansko vojno v svoj prid, je seveda uvedel diktatorski režim, ki je, kot se v nekaterih državah še danes dogaja, poznal za svoje nasprotnike ječo in internacijo. Po španskih stanovanjških hišah je razpredel mrežo tajne policije. Hišni zaupnik je pošiljal poročila zaupniku za ulico, ta zaupniku za mestno četrt in ta zopet zaupniku za mesto. Ta ovaduska in nadzorna organizacija je predstavljala del organizacije državne tajne policije, ki je po metodah odgovarjala Gestapu, NKVDju ali OZNI.

Ker sta Mussolini in Hitler podprla Franca v državljanski vojni, je seveda tudi Franco dejansko podpiral politiko osi. V Španiji so demonstranti s kamni obmetavali angleško poslanstvo, angleško in ameriško propagando so oblasti zatirale, dočim so nacistični pustili vso svobodo in jo celo podpirali. „Modra divizija“ se je več let borila na nemški strani in nemška oboroževalna industrija je uživala podporo španske industrije.

Mussolinijev in Hitlerjev režim kakor tudi japonski militarizem so prešli v zgodovino. Zato mnogi v Španiji in še številnejši izven nje ne vidijo razloga, zakaj naj bi Francova diktatura še dalje kazila lice vsaj po imenu bolj demokratične sedanjosti.

Novice iz Nemčije

„Associated Press“ poroča, da so sklenile ruske zasedbene oblasti v brandenburški pokrajini razdeliti 155 tisoč akrov med kmete, ki nimajo ničesar. (1 akre je 40 $\frac{1}{2}$ a.)

Istotako kot na Brandenburškem so bili odobreni zakoni, ki potrjujejo zaplembo privatnih polj, tudi v Saski in Meklenburški. Ti zakoni se nanašajo na vsa zemljišča, ki po razsežnosti presegajo 240 akrov, na lastnino vojnih zločincev, nacističnih voditeljev, člane Hitlerjeve vlade in Reichstaga.

Sedaj so našli zaupna poročila „Državnega protektorja za Češko in Moravsko“, Riharda Heydricha, ki so ga pozneje češki rodoljubi ustrelili, in drugih glavarjev nacistične državne policije. Iz teh dopisov je razviden brezkompromisni boj proti katoliški cerkvi, ki ga je nemška tajna policija vodila od postanka pa do zloma Tretjega rajha.

List „Neue Zeit“ je poročal, da bodo zasedbene sile izvedle obnovo berlinskih cerkva.

List, ki je glasilo krščanske demokratske zveze, je dodal, da je bilo v Berlinu uničenih 62 od 190 protestantskih in 23 od 109 katoliških cerkva. Vse sinagoge so bile požgane že leta 1936.

Walter I. Morn, namestnik brigadnega generala Clarence L. Adcock, poveljnik vojaške uprave Združenih držav v Nemčiji, je naznanil ameriški sklep o ustanovitvi velike nove pokrajine na Hessenskem.

Po izjavi Morna se uresniči s tem ameriškim odlokom, ki so ga povzročile gospodarske in upravne težkobe pri delitvi Nemčije na razna zasedbena področja. 80letni sanj hessenskega prebivalstva. Hessenska je bila priključena Prusiji leta 1866, in se je od tedaj vedno borila, da bi postala neodvisna pokrajina.

Brzjavka nekega ameriškega dopisnika pravi, da je predstavnik Združenih držav v Berlinu, generalni poročnik Lucius D. Clay, izjavil, da bo Berlin postal sedež vojaške vlade ameriških sil v Nemčiji in bo tako nasledil Frankfurt.

General Clay je izjavil, da zaupa v pospešeno sklenitev sporazuma med Združenimi državami, Rusijo, Veliko Britanijo in Francijo, ki dovoljuje ustanovitev osrednjega upravnega urada, ki ga predvideva potsdamska izjava. Če pa se to ne bo uresničilo, bodo Združene države po potrebi ustanovile začasno vlado v svojem predelu, kot so to že napravili Rusi.

Nadzorstveni svet Združenih držav, najvišja oblast na ameriškem zasedbenem področju v Nemčiji, je objavil izjavo, s katero naznanja, da bo vojaško osebje v najkrajšem času zamenjeno s izvežbanim civilnim osebjem, ki bo prišlo iz Združenih držav. Kot je naznanjeno v tej izjavi, bo vojaško osebje s prvim februarjem znižano za 50 odstotkov, tako da bo skupno število znašalo 750 častnikov in 2000 vojakov. Prihodnjega meseca julija bo organizacija sestavljena iz izključno civilnega osebja. General Lucius D. Clay, namestnik vojaškega guvernerja, je

Nemške reparacije del pokore

Tukajšnji uradni krogi povdarjajo, da so objavljeni sklepi nadzorne komisije samo izvedba sklepov potsdamske konference. Ob enem pa kažejo praktično, da bodo zavezniški enotno nastopali proti Nemčiji.

Potsdamska konferenca je določila mnogo ukrepov glede Nemčije. Med nje spadajo tudi naslednje:

Popolna in dokončna odprava vseh vojaških oblik in organizacij vključno nemškega generalnega štaba, popolna in dokončna odprava nacistične stranke, prepoved proizvajanja in posesti kakršnega koli vojaškega materiala, kakor tudi letal, razveljavljanje nacistične zakonodaje in reforma sodstva, predaja celotne trgovske mornarice zaveznikom.

Ostali ukrepi so izvedba dveh načel, ki sta bili določeni v Potsdamu:

1. Nemški militarizem in nacionalni socializem bosta izkoreninjena in Zavezniki se dogovore za sedaj in za bodočo o nadaljnjih ukrepih, ki bodo jamčili, da ne bo Nemčija nikdar več ogrožala sosedov ali svetovnega miru.

2. Vrhovno oblast v Nemčiji izvajajo vrhovni poveljniki vojaških sil Združenih držav, Anglije, Sovjetske zveze in Francije vsak v svojem področju po navodilih svojih vlad. Nemčija ne bo imela s tujimi državami nikakih uradnih stikov. Vsako potovanje v tujino bodo morali odobriti Zavezniki. Nemške oblasti morajo dati na razpolago vsa prevozna sredstva, delavnice, vsakovrstno opremo, delavce in strokovnjake za dela v Nemčiji ali kje drugje, kakor bodo Zavezniki zahtevali.

potrdil namen umaknitve vojaškega ameriškega predstavništva s tega področja, kakor hitro se bodo z demokratičnimi volitvami izbrali nemški uradniki. Pozneje bo ostalo samo majhno število Američanov, ki bodo nadzorovali nemške državne zadeve.

Kakor poroča „Associated Press“ je neki član francoske delegacije pri komisiji za ugotavljanje vojnih zločinov, izjavil, da so v Baden Badenu ujeli barona Konstantina von Neuratha, ki je med prvimi na seznamu nemških vojnih ujetnikov. Razprava proti Neurathu bo jeseni pred mednarodnim sodiščem.

Nemčija je leta 1940. pripravljala z 21 divizijami in 17 rezervnimi napad na jugovzhodno angleško obalo.

Vojaške oblasti so objavile, da končnih priprav niti izvršili niso, vendar pa vse kaže na to, da je bil gornji načrt že sredi priprav. Začetni napad naj bi napravili 9. in 16. nemška armada, ki bi ji spojili v novo skupino A. Sestnajsta armada naj bi zavzela morje od Ostende, Dunquerque, Boulogne do izliva reke Somme in bi se morala vkrcati na kentski obali med Margatom in Hastingsom. Deveta armada bi se morala vkrcati v Diepu, Le Havru in Caenu, ter bi udarila na angleško obalo med Portsmouthom in Bringtonom. Sile, ki bi jih prepeljali z letali, naj bi pristale med Folkstonom in Hastingsom.

Churchill je Franca zavrnil

Britanski tisk objavlja pismo, ki ga je Franco oktobra 1944 poslal takratnemu britanskemu ministrskemu predsedniku Churchill, kakor tudi Churchillov odgovor.

Iz pisma španskega diktatorja je razvidno, da je že takrat temeljito spoznal, kar je bilo vsemu svetu itak jasno, izvzemši nacistom, ki so vojno nesmiselno podaljševali: da stoji Nemčija pred popolnim polomom. Ker se je bal, da utegne radi zmage Zedinjenih narodov prenehati nadaljnji obstoj falangistične diktature, kateri sta sploh v španski državljanski vojni pripomogla šele Hitler in Mussolini do uspeha, in sicer z vojaško intervencijo, je poizkusil na Veliko Britanijo vplivati s predlogom, da se osnuje protiruska fronta. Tako je upal podaljšati svojo lastno vlado. Pri tem je hvalil ugodnosti, ki jih lahko nudi Španka. Predvsem je poudarjal svoje „viteštvo“. V ostalem se je pritoževal v pismu nad delovanjem britanskih agentov in nad neprijaznostjo britanskega tiska in radija napram Francovi vladi.

V odgovoru, ki je bil popolnoma jasen, je Churchill predvsem odklonil vse take pritožbe ter navedel vse flagrantne kršitve nevtralnosti od strani Franca, dokler je bila vojna še ugodna za Nemčijo, tako predvsem v Tangerskem vprašanju. Tudi nastop „Modre divizije“ v Rusiji je bil predmet graje. „Pod temi okoliščinami“, je izjavil Churchill, „ni verjetno, da bo Španka povabljen, naj se udeleži prihodnje svetovne organizacije.“

Predlog Franca glede protiruske koalicije je Churchill odklonil na naslednji način: „Pustil bi Vašo ekscelenco v težki zmoti,

Te uredbe so del pokore, ki jo mora nemški narod opraviti za storjene zločine. Zavezniški so izrecno izjavili, da hočejo prepričati nemški narod, da je doživel popoln vojaški poraz, ter da se ne more odtegniti odgovornosti za svoja dejanja.

Toda Zavezniki so si zadali v Potsdamu tudi pozitivno nalogo. Zavezniki hočejo dati nemškemu narodu možnost, da si obnovi življenje na demokratični in miroljubni podlagi. Dolgotrajni proces nemške vzgoje in preroditve pod zavezniškim nadzorstvom se je pričel.

Izjave člana kongresa po povratku iz Evrope

Samuel A. Weiß, ki se je vrnil s potovanja po Evropi skupno z 11 člani ameriškega kongresa, je podal tisku sledečo izjavo: „Na tem potovanju sem se predvsem prepričal, da svet ne bi preživel nove vojne. Uničenje in pomanjkanje, ki sem ga ugotovil, je strahotno, in ta strahota da misliti, kaj pomeni mehanična vojna. Vendar moramo razumeti, da živimo na skupnem svetu, ki ne pozna razmejitev, ki jih je določil človek. Združiti moramo našo delavnost in paziti na odmev naših dejanj po celem svetu.“

Nadaljnji uspehi socialistov pri volitvah v Franciji

Po vsej Franciji so se vršile ožje pokrajinske volitve. Po prvih volitvah so socialistična, komunistična in radikal-socialistična stranka sklenile volitveno pogodbo. Obe šibkejši stranki sta se obvezali, da bosta v prid močnejši umaknili svoje kandidate.

Točni rezultati poizkusnih volitev dosejše niso znani, toda ker je socialistična stranka že pri prvih volitvah dosegla največ glasov, je jasno že sedaj, da so socialisti močnejši.

V splošnem je socialistična večina dobila največ glasov v industrijskih področjih, medtem ko so komunisti imeli uspehe na jugu. Mesti Marseille in Toulouse sta volili komunistične kandidate. Tudi najbolj bombardirani pristanišči Le Havre in Rouen imata visok odstotek komunistov. V Alžiru prevladujejo levičarske stranke, ki tradicionalno podpirajo vlado.

Dočim sta bila izvoljena prejšnja ministra Pierre Cot in Charles Monet kakor tudi De Gaullovs notranji minister Andre Tixier, je prejšnji minister Paul Bastid propadel.

Portugalska bo dobavljala raznim evropskim državam ribe

Na podlagi pogodbe, ki sta jo podpisali Anglija in Portugalska, bo Portugalska dobavljala konservirane ribe Angliji ter drugim zavezniškim narodom, med katerimi so Francija, Holandska in Belgija. Poleg tega bo dobavljala ribe tudi nevtralnimi državam, kakor Finski in Švedski. Vrednost teh nabav znaša šest milijonov šterlingov. Pogodba se nanaša na vso portugalsko proizvodnjo ribolova letošnjega leta, ter obsega eden in pol milijona škatel sardin, 100.000 škatel škombrov, 50.000 škatel tunine, 1000 ton tun in 2000 ton druge vrste rib. Kositer za izdelavo škatel bo poslala Anglija.

ako bi Vam ne razodel, da vlada Njegovega Veličanstva angleškega kralja ni pripravljena dopustiti, da se katerekoli sile združijo v zvezo, ki bi temeljila na sovražstvu zoper Rusijo. Politika vlade Nj. Vel. temelji trdno na britansko-sovjetskoruski pogodbi iz leta 1942. In na tem, da trajno sodelujeta Anglija in Rusija v okviru prihodne svetovne organizacije, ne le v njihovo lastno korist, temveč tudi za prihodnji mir in za blagostanje Evrope v splošnem.

O teh pismih se, kakor ni bilo drugače pričakovati, v Španiji dosedaj ni nič objavilo. Pač pa se poroča iz Gibraltarja, da so stotine Špancev obiskale mesto, da bi nakupovali čimveč izvodov tam izhajajočih dnevnikov, ki poročajo od teh pismih. Večina teh časopisov se je potem vtihotapila na Španko.

Akcije angleških žepnih podmornic

Admiral sir Bruce Fraser, vrhovni poveljnik angleškega brodogojstva na Tihem oceanu, je izjavil na tiskovni konferenci, da so se tri angleške podmornice s posadko dveh mož vtihotapili pri belem dnevu v singapursko pristanišče in sicer tri tedne pred koncem vojne. Potopile so neko ladjo, ki je bila, kakor pravijo, manjša križarka. Prerezale so kabel, ki je vezal Singapur z Hong Kongom. Bruce Fraser je izjavil, da je poškodovanje podmorniškega kabla povečalo na Japonskem zmedo ob priliki predaje.

Admiral je rekel, da so se že prej žepne podmornice udeležile napada, pri katerem so potopile nemško bojno ladjo „Tirpitz“, ki je bila v nekem norveškem fjordu.

Kratke vesti

„Bela Hiša“ je naznanila, da so nekatere nemške umetnine, ki so podvržene poškodbam in ki jih ni mogoče smatrati za vojni plen, na poti v Združene države, kjer jih bodo shranili na račun nemškega naroda ali drugih pravih lastnikov.

V New Yorku je umrl avstrijski pesnik in pisatelj komedij Richard Beer-Hoffmann. Po nemški zasedbi leta 1938. je zbežal v Švico. Star je bil 79 let.

Krajevno ljudsko sodišče je obsodilo na smrt dr. Rudolfa Schicktantza, ki je bil kriv veleizdaje. Smrtno obsodbo so takoj izvršili na dvorišču zopora. Dr. Schicktantz je bil zelo aktiven član nacistične stranke sudetskih Nemcev med zasedbo Češko-slovaške.

General Anders, poveljnik drugega poljskega zbora, je odpotoval iz Kaira v London, potem ko je pregledal poljske sile v srednjem Orientu in se je razgovarjal z britanskimi in poljskimi oblastmi o vprašanju repatriacije teh čet.

V Lizbono je prispel v spremstvu svoje žene ministrski predsednik Van Acker. Belgij. poslan. v Lizboni potrjuje, da je prispel v Lizbono zaradi normalnega ustavnega reda, da dobi od regenta podpis nekaterih dokumentov, ki jih je prinesel s seboj. Potrjujejo, da obisk princa Karla, Van Cerlana in Van Ackerja na Portugalskem nima nikakega političnega pomena in demantirajo govorice o tajnem sestanku s kraljem Leopoldom.

Agencija „Associated Press“ poroča, da po objavljeni odredbi ne more noben nacist zasesti v nemških družbah vodilnega ali nadzornega mesta.

Dnevnik „Der Berliner“, ki izhaja na britanskem zasedbenem področju, ve poročati, da med 100 izkopanimi trupli Hitlerjeve pisarne niso prepoznali nobene visoke osebnosti.

Prekomornik „Mauretania“ je dosegel nov rekord v trajni plovi. Poveljnik kapitan Woolart je dejal, da je ladja preplula 13.700 morskih milj iz Sidneya v Mersey baje v enem mesecu in enem dnevu in da je to čas, ki ga doslej še ni dosegel noben parnik.

„Associated Press“ javlja: Iz zaplenjenih listin Hitlerjevega glavnega stana je razbrati, da je ukazal Hitler po Mussolinijevem padcu leta 1943. naj se italijanski kraljevski družini odvzame svoboda in naj se tudi maršal Badoglio, ako ga dobe, vtakne v zapor.

Dr. John Baxter, štiridesetletni britanski kemik, je prispel iz New Yorka v Southampton in se tu izkrcal. V Ameriki je sodeloval pri proizvodnji atomske bombe pet mesecev.

Izjavil je, da bo trajalo najmanj deset do dvajset let, preden se bo mogla atomska sila izkoriščati v gospodarske svrhe.

Francoski uvoz je od meseca julija do avgusta porastel od 520.478 ton na 740.836 ton. Združene države so Franciji dobavljale predvsem žito, moko, jeklo in bombaž.

Danski kralj Kristijan je praznoval 75-letnico. Ob enem je to njegov prvi rojstni dan po osvoboditvi Danske. Na tisoče Dancev iz vseh predelov dežele je prispelo v Kopenhagen, da se poklonijo kralju.

Glasom objave kontrolne komisije zaveznikov v Italiji se povrne, izvzemši ozek pas vzdolž jugoslovanske meje, do pozne jeseni vse italijansko ozemlje pod italijansko upravo.

Vojno ministrstvo Združenih držav je objavilo, da je bilo od zmage nad Japonsko odpuščenih 905.000 ameriških vojakov. Od 12. maja do 14. septembra se jih je vrnilo v domovino iz vojne onkraj morja en milijon 576 tisoč mož.

Ameriški glavni stan je objavil, da bodo angleške edinice 5. oktobra zamenjale ameriški ekspedicijski korpus, ki se nahaja na Norveškem.

Ekspedicijski korpus sestavlja 4700 vojakov, ki so večinoma norveškega pokolenja.

Po pisanju češkoslovaškega lista „Vatra“ je bil dosežen sporazum za odtegnitev ruskih čet iz notranjosti Češkoslovaške na mejo, ker bodo skupno s češkoslovaškimi četami opravljale navadno obmejno službo. Maršal Konjev je objubil, da bodo sovjetske čete odstranjene prvega oktobra.

Odbor za žrtve fašizma je objavil, da je bilo v koncentracijskih taboriščih ubitih več kot dvajset milijonov oseb.

Tanjug prinaša vest o zdravstvenem stanju ministra Ivana Šubašiča: „Zdravstveno stanje ministra Ivana Šubašiča se je zboljšalo. Minister se je lahko za nekaj časa dvignil iz postelje.“

Kako je Hitler izgubil vojno

Razkritja iz tajnega vrhovnega vojaškega poveljstva

V Wiesbadenu je neka zavezniška preiskovalna komisija odkrila poročilo Vrhovnega poveljstva iz decembra 1944 o vojaški konferenci, ki je sklenila protiofenzivo v Ardenih.

Hitler je odklonil ugovore, češ, da čas še ni zrel in zmerjal generale: „Leta 1939. sem stal pred istim vprašanjem. Hotel sem takoj izvesti napad na zapadnem bojišču, toda nekateri moji častniki so izjavili, da niso pripravljeni. Takrat sem rekel, da je čakanje velika napaka. Prepričan sem, da bi Francijo uničili pred koncem leta in potem bi bili na zapadu popolnoma prosti.“

Hitler je upal, da bo zadal v minulem decembru zaveznikom, zlasti Amerikancem, hud udarec, ki bi mu omogočil naslednjo pomlad veliko ofenzivo. Priznal je, da sta zavezniška premoč v zraku in pomanjkanje bencina tolika, da je podjetje tvegano. Kljub temu je izsilil odločitev: „Končno se bo tehnika nagnila v moj prid. V naslednjih 10, 20, 30 in morda 50 letih ne bo nihče močnejši kot jaz.“ Zatem je vrhovni poveljnik zapadne armade von Rundstedt izjavil v imenu generalov, da bodo storili vse, kar je v njihovi moči, da bo ofenziva uspela.

Izpoved polkovnika Halderja

Halder, ki je bil v letih 1938 — 1942 šef nemškega generalnega štaba in je delal načrte za bojne pohode na Poljsko, Norveško, za nemški vpad na zapad leta 1940, ter začetek napada na Sovjetijo, je sedaj v ujetništvu. Podal je nekaj značilnih izjav. Med drugim je dejal: Nemško vodstvo je zagrešilo več odločilnih napak. Hitler je osebno ukazal napad na Paris. S tem so dobile angleške vojaške sile čas za izrazite Dünkrachna.

Nemška vojska ni mogla zavzeti v avgustu 1942. Moskve, ker je Hitler poslal vse rezerve v Ukrajino. Hitler je imel naravnost mističen strah pred Moskvo, ker mu je le bde-la pred očmi Napoleonova usoda. Hitler je bil prepričan, da bo Sovjetija uničena, če bosta padla Stalingrad in Leningrad, mesti, ki nosita imeni voditeljev ruskih revolucij.

Hitlerja je označil z naslednjimi kratkimi besedami: „Mož je bil nepopolnejši lažnik, popolnoma nezanesljiv in nedostopen za razlogo razuma, kadar je šlo za njegove preljubljene ideje. Hitlerjeve vojaške sposobnosti so odgovarjale sposobnostim povprečnega kaplarja.“

Seveda ni odgovornost Hitlerjevih pomagačev zato nič manjša, ampak še večja, ker so slepo sledili „nepopolnejšivemu lažniku“ in „kaplarju.“

Nevarnost epidemij v Evropi

Poročilo, ki ga izdaja vsakih 15 dni ustanova UNRRA o stanju epidemij, pravi, da številne epidemije ogrožajo evropska mesta, ki so bila od vojne uničena.

Poročilo pravi, da so se smrtni slučaji za pljučno jetiko v Rimu več ko podvojili in da griža in legar razsajata v Berlinu, kjer so se tudi pomnožili slučajni davice. V prvih treh tednih avgusta so zaznamovali 1.100 primerov legarja.

V Helsinkih so do 6. septembra zaznamovali 2.472 primerov paratifusa. Davica, ki se je razpasla po vsej Nizozemski, v polovici primerov napade odrasle osebe.

Razni Rosenbergovi nauki

Nauk o cerkvenih naukih: Leta 325. se je vršil prvi veliki cerkveni zbor v Niceji. Kri- voverci Arijanci so tedaj tajili, da bi bil Kristus Bog. Katoliška Cerkev je v tem podobna drevescu, ki se je požlahnilo, pa naprej poganja iz debla divje poganjke. Prvo versko vprašanje je: Kedo in kaj je Jezus Kristus? Zveličar je v svojem življenju doledno skrival svojo božjo naravo in dostojanstvo. Le od časa do časa se dogaja kak čudež in nazadnje vstane kakor je popred povedal iz groba. Ti čudeži so se godili, da zamrzan v Njega verovati. Cerkevni zbor v Niceji je tedaj določil, kaj naj verujemo, da smo kristjani, in je za vedno zavrnil krivo vero Ari- stiancev. Mytus se iz tega zbora norčuje, češ: „Menihi, ki so tam zborovali, niso znali ne brati, ne pisati in verski nauki so se tedaj utepali ljudem s palicami.“ Sivar je v resnici pa le takšna, da v Mali Aziji tedaj še ni bilo nobenega meniha, in zato menihi v Niceji niso mogli sklepati. Sklepali so tam škofje. Ali pa morebiti ti niso znali ne brati in ne pisati? Cerkev se je seve tedaj, kakor danes, izbirala za škofovsko dostojanstvo najodličnejše može. Trditi, da tisti niso znali ne brati ne pisati, je preumumno. Samo sto let za to dobo živel je sv. Avguštin, katerega velepomem- ni spisi obsegajo deset debelih zvezkov. Ali morabit tudi ta ni znal ne brati ne pisati? V Niceji ni bilo pri zborovanju nobenega pretepa, pač pa sto let pozneje v Efezu, na zboru, ki se imenuje roparski. V Efez je nam- reč prišel tudi alexandrijski patriarh Teo- skur z menihi in cesarskimi vojaki, ki so

povzročili na zborovanju nemir. Raditega je papež Leon I. to zborovanje obsodil in ga je imenoval roparsko zborovanje. Šežki zbor ni sklepal o verskem nauku, da je Kris- tus prvi Bog in človek, in preumumno je trditi, da so se verski nauki ljudem vtepa- li s palicami.

O odpustih trdi Mythus, da si jih je prvi izmislil cerkveni pisatelj Tertulijan v 3. stoletju, radi tega baže ne spadajo v kr- ščansko vero. Resnica je, da se je ta verski nauk razvil šele v srednjem veku. Poprej ljudstvo ni prav umelo Zveličarjevih besed: „Tebi dam ključ nebeškega kraljestva“. Ne pravi: ključ, marveč ključa! Dvoje zapira človeku pot v nebesa: greh in grešna kazen. Zato sta nam dana dva ključa: sv. spoved in odpustke, eden odpravlja grehe, drugi grešne kazni, katere nam zapirajo pot v zve- ličanje. Mythus se zaletava v odpustke, ker se je v srednjem veku zanje moralo nekaj plačati. To plačevanje je nastalo iz nemške pravne navade, da se je človek vsakega zlo- čina mogel oprostiti z določenim plačilom, ki se je imenovalo Wehrgeld, plačilo za obrambo. Če je tedaj kdo ubil človeka ali konja, če je zažgal hišo, plačal je določeno vsoto, pa je bila stvar poravnana in določnega ple- menitaja nihče ni zapiral. Druge so bile po- stave za sušnje ljudi. To plačevanje se je prevzelo tudi v odpustke. Tridentinski cer- kveni zbor je pred 400 leti prepovedal vza- katero plačevanje, in odšel se za odpustke na plačje prav nič več. Se se čuje učitanje: Če v prvi dobi ni bilo odpustkov, ki so pri-

šli šele v srednjem veku v veljavo, ali se ni potem spremenila vera? Ne. Nebeško kralje- stvo, pravi: evangelij, je podobno gorčične- mu zrnu ki zraste v drevo. Tako se je raz- rasel krščanski nauk, ki ga prva doba ni popolnoma razumela in še ga niti mi popol- noma ne razumemo, ker je ta nauk živo zrno, ki rase, cvete in rodi svoj sad.

Neolikani in nesnažni menihi in redovnice: Mythus trdi, da so bili stari redovniki in re- dovnice nesnažni in zamazani ljudje. Povod takšni nesnažni trditvi daje zgodovina, ki pri- poveduje o nekem menihu Abrahamu, da se ni mazilil in da si obličja in nog ni umival. Jutrovec ljubi maziljenje, vsaj si je dal Zve- ličar noge maziliti po sveti Magdalenji z dra- gocenim mazilom. Mi se ne mazilimo več, pa radi tega nismo nesnažni. In da si menih Abraham obličja ni umival? Prebivalci pu- stih dežel se ne morajo umivati kakor mi. V prvi svetovni vojni naši vojaki na Krasu niso imeli vode, da bi se umivali. Voda na Jutrovem se mora kupiti, zato se Arabec ne umiva, marveč stopi iz šotora ven v pesek in si s peskom očrta lica in roke, pa je sna- žen in umit. Mythus navaja še sv. Evfrazijo (350 — 410), hčer odlične senatorske družine v Carigradu, ki se je odpovedala kopanju. Če ni vode za umivanje, jo je še manj za ko- peli. Siromak nima vedno priložnosti za ko- panje, zato mu ne smemo očitati nesnažnost. Ko bi se bila sv. Evfrazija vozila po moder- nih kopelih, bi je sigurno sv. Cerkev ne priznala za svetnico. Nekaj drugega je mo- derno človek, nekaj drugega redovnica, ki je Bogu obljubila siromaštvo. O Kristusu ne beremo, da bi se bil kopal, in zato ni ume- stno sv. Evfraziji očitati, da se ni kopala. Mythus očita sv. Tereziji in njenim tovari- šicam, da so „jedle mrtve miši“. V nekem slu- čaju se res pripoveduje, da je imela neka redovnica izreden gnus pred miško. In da ta gnus premaga, je vzela mrtvo miš v usta. Da bi jo snedla, se ne pove, in je sigurno ni. To je bilo pač uspešno mrtvičenje, ali nesna- ga to ni. Tudi sv. Krstnik je jedel suhe ko- bilice: to je bilo življenje v velikem siro- maštvu, ali ne v nesnagi. Kitajec siromak je tudi kače in slepirje. Menihi in redovnice so v stari dobi živeli kot siromaki, ali ne v nesnagi, vsaj se v pravilih sv. Kasijana (360-441) izrecno naročuje, naj menihovi habit ne bo nesnažen!

Redovniki in redovnice niso živeli v nesna- gi nikjer in nikoli. Zgodilo se je pa v misi- sionarji zelo malo uspeha. Premišljevali so, zakaj tako? In prišli so do spoznanja: Živimo vse preudobno. Ljudstvo je siromašno. Ako hočemo to ljudstvo učiti življenje križa, mo- ramo živeti še siromašneje kakor ljudstvo jonih tole: V Sijamu in Annamu imeli so mi- samo. Ustanovil se je nov red, strožji kakor ljudsko življenje, in ta red je narod vabil bolj, kakor drugi redovi pred njim.

Razpust ameriškega urada za vojne begunce

Predsednik Truman je razpustil urad za vojne begunce, ki ga je pokojni predsednik Roosevelt ustanovil januarja meseca leta 1944 v pomoč beguncem, ki so prišli iz Evro- pe, ki je bila tedaj pod nacistično oblastjo.

Predsednik je rekel, da so zaradi poraza Nemčije in osvoboditve Evrope po zavez- niki silah, prenehali obstojati razlogi, ki so utemeljevali obstoj urada za vojne begunce.

Kiel — grob nemške pomorske sile

Kiel, ki je bil svetski javnosti skozi štiri- deset let simbol nemške pomorske sile, je postal grob nemške vojne mornarice. Z vsa- kim dnem raste število uničenih ladij, kajti v modrih vodah kielskih zatok sedaj raz- streljujejo nemške podmornice.

Staro vojno pristanišče napolnjujejo raz- bitine zarjavele in okajene 24.000 tonske la- dje „New York“. Ta spada s 27.000 tonsko ladjo „Cap Arcona“ k zadnjim ladjam, ki so jih potopile zavezniške zračne sile. V kotu mornariškega doka plava kakor ogrenen morsk volk bojna ladja „Admiral Scheer“. Trup ladje moli iz vode, tako da se vidi jo luknje, ki jih je posadka izrezala, da bi se rešila, ko se je ladja prevrnila. Od tega časa so se posluževali teh lukenj plavači in ve- slači, ki so hoteli prispeti v ladjo in izpro- pati prostore.

V pristanišču leži še mnogo manjših la- djinih razbitin, roj podmornic, katerih je Nemčija med vojno izgradila 1174, a jih je tudi nič manj kakor 735 izgubila. Od ostalih podmornic so pred kapitulacijo približno sto zvezekli v Kiel. Admiral Dönitz jih je na- meraval poslati na Norveško, odkoder naj bi bile še nekaj mesecev vodile vojno. Okrog 20. aprila je spoznal, da je igra izgubljena; izdana povelja so bila preklicana v času, ko so se nemški mornariški častniki pričeli upirati Hitlerjevemu povelju glede razdeja- nja mostov, pristanišč itd. in se opraviče- vati s tem, da je praktično vojne že konec in da bi vsako nadaljnje opustošenje zadelo Nemčijo samo.

Ko so se britanske bojne sile bližale Kielu,

so Nemci potopili podmornice na plitvinah. Sedaj jih vlečejo iz vode gigantski plava- joči škripci, ki lahko premikajo 700 ton tež- ke podmornice. Dvignjene ladje prenašajo v sredini pristanišča, kjer jih z razstrelj- vom ki raznese trup, napravijo neuporabne.

V drugem kotu zaliva ležita na plitvih morskih tleh dve znameniti nemški križarki „Admiral Hipper“ in „Emden“, „Hipper“ iz- gleda zelo izdelana. „Emden“, prva ladja nemške vojne mornarice po svetovni vojni, je bila takrat zadeta in je videti kakor ve- likanska igrača, kateri je otrok, ko se je je naveličal, zadal nekaj brc. V ozadju leži pre- cej izdelana mala danska bojna ladja „Pedr Skra“.

Med prvo fazo razorožitve so zvezekli nemška nadmorska prevozna sredstva v Wilhelmshaven, podmornice pa v britanska pristanišča. Tudi so že pričeli z obnovitvijo trgovskih ladij za namene Združenih nara- dov. Utrdbe obveščevalne naprave in od- dajne postaje morajo odklopiti in uničiti. Milijon ton se mora potopiti v pristaniščih Kiel in Wilhelmshaven, 500.000 ton kemičnega bojnega materiala bodo potopili pri Ska- gerraku v globino približno 550 m, kjer plin ne bo mogel več škodovati ribam.

Pregledati je treba velikansko število do- pisov vključno arhiv nemške admiralitete od njene ustanovitve leta 1874, ki so ga na- šli zakopanega. Končno morajo nemške ladjedelnice privedi v položaj, ki bo one- mogočal gradnjo kakor tudi prejem večjih ladij v Kielu pričakujejo v kratkem rusko mornariško misijo, ki bo podpirala to delo.

tavam ob ljudi, ne vidim nikogar, ki bi ga bilo treba pozdraviti, se komaj izogibam vo- zovom, se s kom sprickam, ki me zato oste- va, pa se nenačoma zagledam v kako zame zanimivo reč. Obstanem, opazujem in po- zabim, kam grem. Nenačoma, kot glas z onega sveta, slišim kako biže ura. Oj, grozal — sedaj bi moral biti že v šoli! Stečem na nos na vrat, lopnem skozi šolska vrata, treščim plašč raz sebe, odprem vrata v svoj razred — že molijo — joj — obstanem in ko- maj sopem, srce mi biže gor do vratu, v glavi mi šumi, kaj bo zdaj! Pa kaj — saj se lahko zlažem! In se zlažem, da je kdo bolan do- ma, da je bilo doma dosti dela, da sem mor- al še v trgovino — in tako dalje — ej, dosti je izgovorov in izgovor je vsak dober — „naj ga pes prinese na repu“ — pa je. In tako ves obložen z naglico od doma, s sla- bo voljo v sebi, z lažmi prevlečen od vrha

težavo najde pot do možganov, domače na- loge pa sploh ne najdem, ker je ostal zvezek doma. Takole je — pa konec —. Takole se odpravljaj v šolo. Prava reč! Saj vse mine in vse ima svoj konec, tudi šolski pouk in po- tem smo prosti, pa hajdi domov, pa divjat okoli, pa smeh in igra in tralala.

(Dalje prihodnjič.)

JANEZEK SE PRIPRAVLJA ZA ŠOLO

Kot vidite, Janezek v učenju prav lepo na- preduje. Kako tudi ne! Prihodnji teden bo šel že prvič v šolo in do takrat se spodobi, da bo vsaj črke poznal. Če mislite, da je Janezek lenuh, se presneto motite. Prav pri- dno sestavlja besede na svoji stavnici. Ko je v nedeljo prišla mamica iz cerkve, se je zelo začudila ko je videla, kaj vse že njen fantek zna. Poglejmo no, kaj je Janezek na- pisal, da je bila mamica tako presenečena. Tole je napisal:

NAŠ BIL NEKDAJ JE VES TA RAJ,
OČETOM NAŠIM DOMOVINA.
NA NAŠI ZEMLJI TUJI ROD,
LE GOST NAM BO, A NE GOSPOD.

Ko se je med kosilom še očka ozrl na stav- nico, je odložil žlico in rekel: „Da, da. Ko bi tega nikoli ne izkusil“ Janezek ga je za- čudeno pogledal, a rekel ni nič. Sam pri sebi je mislil: „Ko bom tako velik, kot je moj atek, bom že razumel, kaj sem na stavnici postavil.“ Otroci, ali vi že razumete?

SMEŠNICE

Nič popusta?

„Ker ste bili že desetkrat kaznovani, vam moramo prisoditi najstrožjo kazen.“

„Gospod sodnik, ali pri vas ne dobe stalni odjemalci nič popusta?“

NAŠA VAS

Stoje na holmu hiše tri,
pod holmom potok čist šumi
in ribice tam plavajo,
po vodi se vzigravajo.

Orehov, jablan, hrušek, sliv
ob kočah je do samih njiv;
precvetajo, diše spomlad,
v jesen rodé okrogel sad.

A v sencj drevja sadnega,
pod brambo krova hladnega,
v vročini skače kup otrok,
ki golih glav so, bosih nog.

Nad njimi ptičice pojó
in gnezda si skrivaj pletó;
spomlad tam se veselé,
drugam jeseni odleté.

Za kočó vsako ulinjak
šumi od zlate zore v mrak;
čebele pridno letajo,
medú ljudem obetajo.

Razgled je s holma lep takó,
da vabi srce in oko;
tam gore so, a tod polje,
in travniki tam zelené.

Po gorah cerkve so okrog,
moleče k nebu v sinji lok;
a vsaka ima zvon glasán,
ki poje, ko se bliža dan.

Minilo že je nekaj let,
kar šel sem s holma v beli svet;
a vtisnil se mi je v spomin
do črne jame globočin.

Fr. Levstik.

Madi Korotan

KAKO SE ODPRAVLJAS V ŠOLO

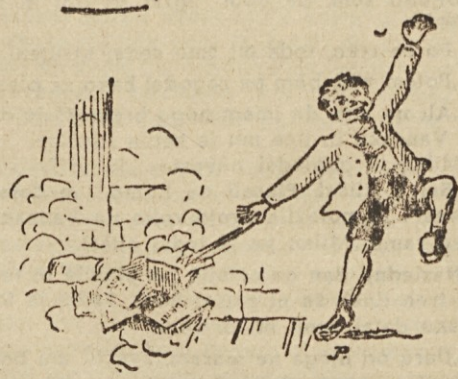
Čudno vprašanje, pa kaj lahek odgovor: vstani kar se da pozno, da je le še nekaj minut časa za oblačenje, umiti se kar ni

Ob 7^h

treba vsak dan — ali pa le malo roke, morda še nosl — pa naglo in stoje zajtrkovati, brž zgrabiti knjige, peresnika itak ni treba, ga bo že kdo posodil — in hajdi v šolo! Seveda, spodaj pri vratih se spomnim, da sem kaj pozabil, pa nazaj nazaj in premečem vse knjige, loputam z vrati sem in tja, iščem ta zvezek in ono knjigo, se jezim in hudujem na brate in sestre ali celo na starše, kaj da počenajajo z mojimi rečmi — no — in če ne najdem, se malo razjokam, v solzah, pri čemer si obraz še bolj razmažem, srčim iz sta- novanja, pustim vrata odprta, ne rečem ne z Bogom, ne adijo, kvečjemu zavpijem bra- tu ali sestri: „Pojdi se solit“ — ter poln jeze in slabe volje tečem po stopnicah, planem na cesto, stopam v luže in kupe blata, se zale-

Ob 12^h

do tal sedem v klop in spočetka sploh nič ne vem, kaj se krog mene godi, kaj je pri šolski tabli in o čem učitelj govori. In če pride vprašanje do mene, mi le z največjo

Cvetje in klasje

Vljudnost nad vse

Johann Weber je bil dunajski trgovec srednjih let in srednjih dohodkov. Vendar se je s svojo trgovsko spretnostjo dokopal tako daleč, da mu ni bilo treba stanovati v hrupnih ulicah trgovskega dela mesta; imel je svojo vilo z vrtom zunaj ob prelepi Donavi. Weber je bil med svojimi poslovnimi prijatelji znan kot zelo natančen in včasih kar preveč vljuden človek. Vsako leto je preživljal poletni dopust v svoji koči ob reki blizu Kremsa in se tu zabaval z ribolovom. Vedno pa je med počitnicami vsaj enkrat obiskal svoje stanovanje v dunajskem predmestju, da bi videl, ali je tam vse v redu.

Nekoč poleti, ko se je sredi julija ustavil njegov mali voz pred vilo, je Weber zagledal mladega simpatičnega moža, ki se je obnašal, kakor da bi izgubil ključ in sedaj ne more v stanovanje. Mračilo se je že, in Weber, vljuden kakor zmeraj, je hotel mlademu možu pomagati. Stopil je k njemu in ga vprašal, ali bi mu smel s čim služiti.

„Prosim gospod, zelo bi mi ustregli. Sem namreč nečak družine, ki tu stanuje. Pišem se Weber kakor oni. Rodbina je na počitnicah, moja teta pa, ki je starejša gospa in precej bojazljiva, se boji za svoj denar, ki ga je pozabila odnesti v banko. Misli, da bi utegnili kdo vlomiti v hišo, zato me je prosila, naj vzamem ta denar in ga vložim v banki na njeno ime.“

Pri tem je potegnil iz aktovke hranilno knjižico.

„Zdi se mi, da ni nikogar doma, ker so pokence zaprte,“ je menil Weber.

„Seveda ne, in smola je v tem, da sem pozabil ključ.“

„Morda bi lahko prišli v hišo skozi okno?“ je vprašal Weber.

„To ne bo mogoče; okna so zaprta, kakor sem že ugotovil.“

„Tudi okno jedilne shrambe?“

Mladenič se je zvito nasmehnil. „Tja pa še nisem pogledal.“

„Pojdiva okrog hiše in pogledajva, nekako morate priti v hišo. Zastonj vendar ne boste hodili semkaj!“

„To je zelo ljubeznivo od vas, da mi tako pomagate, toda morebiti bom sam lahko prišel noter . . .“

„Nikar se tako ne zahvaljujte, prav rad vam pomagam.“

Šla sta za hišo in res, okno jedilne shrambe je bilo odprto. Weber se je malo pripognil, in mladenič mu je zlezal na ramena. Toda vse prizadevanje je bilo zastonj, okno je bilo preveč visoko. Ves rdeč in spoten je skočil mladenič spet na tla.

„Preveč ste ljubeznivi, da mi tako pomagate, toda . . .“

„Nič se ne opravičujte, saj vam vendar rad pomagam. Gre za denar vaše tete, ki ga morate odnesti na varno.“

Se enkrat sta šla pred hišo. „Vidite, tamle v prvem nadstropju je eno okno samo priprto; tam bi lahko prišli v hišo!“

„Kako naj pridem tja, ko je tako visoko?“ je vprašal mladenič že malo nejevoljno. Nastala je noč, zato je Weber docela razumel, da je njegov znanec slabe volje. Pa je svetloval:

„Splezajte tukaj na topol, ta raste prav ob oknu.“

Mladenič je splezal precej gibčno, toda zaman; topol je bil mlad in se je upognil stran od okna.

„Ne bo nič“, je zasopel mladenič, ko je bil spet na tleh, „ne bom mogel v hišo.“

„Nikar ne obupajte,“ ga je tolažil Weber, „sosed ima prav gotovo kakšno lestvo, morda bi jo nama posodil.“

„Hvala, res ste ljubeznivi, toda morda bi kdo mislil, da sem . . .“

„Nesmisel!“ je dejal Weber in že odhitel po lestvo. Čez nekaj minut se je vrnil, pristavila sta lestvo k zidu, mladenič je splezal po njej; segla je malone do okna. Brž ko je mladenič zlezal v hišo, je Weber odstavil lestvo in jo previdno položil na travo.

„Ali tudi veste, kje se nahaja denar vaše tete?“ je vljudno zaklical mladeniču.

„Hvala, lahko ga bom našel, lepo se vam zahvaljujem za pomoč.“

„Kaj bi se zahvaljevali! Na svidenje!“

„Na svidenje, ljubeznivi gospod! Pa še enkrat najlepša hvala . . .“

Zadnjega stavka Weber ni več slišal. Hitel je že na cesto in nihče ni ne spoznal v njem malega trgovca nekoliko pedantičnega značaja. Na vogalu je stal stražnik. Weber ga je poklical v eni sapi:

„Hitro, hitro, gospod stražnik, na številki 15 je tat; zlezal je v hišo po lestvi, ven pa ne more, ker sem položil lestvo na tla.“

„In kako naj mi pridemo tja?“

„O, to je malenkost. Tu je ključ. Pišem se Johann Weber. Na številki 15 stanujem namreč jaz . . .“

Dr. Trude Polley:

Koroška slikanica, izrezljana iz trdega lesa

OB OBLETNICI SMRTI SUIBERTA LOBISSERJA

Ko je pred dvema letoma umrl, ni smrt pridejala več nobene poteze njegovemu liku. Lobisser je bil že za živa legendaren pojem. Med njegovo osebnostjo in delom je bila čudovita enotnost, ki je našla vedno tudi svoje izrazito obliko tako v umetnosti kot v vsakdanjem življenju.

Lobisser je preizkusil svoje moči v vseh panogah likovne umetnosti, vendar je ljubil predvsem lesore. Les je izzival njegovo strastno ljubezen, njegovo stvarjalno silo in njegovo vztrajnost. Zato pa je mogel izoblikovati iz lesa tudi ves svet v vsej njegovi raznoterosti in pestrosti.

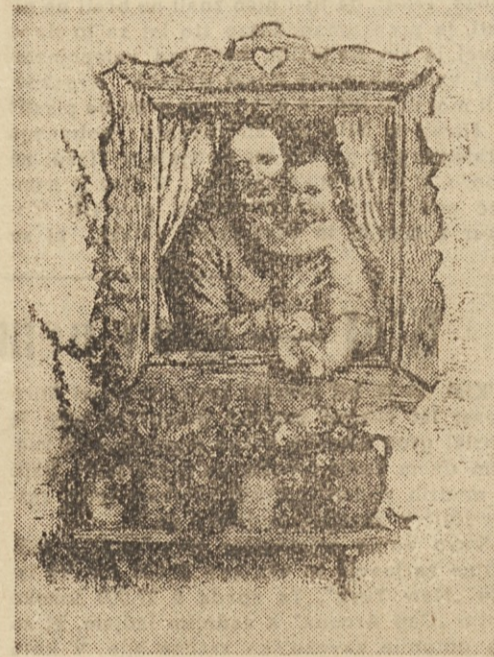
Skoraj nikdar ni stiliziral. Pustil je naravo, kakršna je, do poslednje podrobnosti. Iz njegovih rok so rasli iz lesa cvetoči vrtovi, gorske hišice z nageljčki na oknih, materinske žene v krogu otrok pri igri, ljubke živalice iz gozda in polja. Les je tako obvladal, da se je zdelo, kakor da pod njegovimi rokami postaja voljan kot glina.

Odkar so opešale roke velikih grafikov renesančne dobe, ni nihče pričaral toliko življenja iz lesa kot Lobisser, ki je upodabljal predvsem življenje dežele, ki je iz nje izšel.

Pa je bilo skoraj slučajno, da se je Lobisser posvetil lesorezu. In še to pozno, kakor je mož sploh počasi in pozno zorel. O tem naključju beremo v knjigi o Lobisserju:

1923. Ne morem sam odločiti, ali so bile oljnate slike te dobe dobre ali slabe. Drži samo to, da znam slikati in da je moje srce polno slik. Ko sem zopet začel oblikovati podobe, so se mi vsiljevale kompozicije slik, ki so se kristalizirale iz vsega, kar sem videl v svojih slikarskih in lovskih letih. V mapah sem imel množico zasnutkov, zamisli, likov. Kam s tem? Vseh teh stvari vendar ne morem naslikati na platno. Kam naj obesim slike? Kdo jih bo odkupil? Mislim sem pač tudi na grafično uporabo. Predno pa sem se mogel odločiti za določeno tehniko, sem dobil pismo od prijatelja dr. G. Hackla iz Donawitza. Dobil je hčerko ter me je naprosil, naj mu napravim oznanilo rojstva v

lesorezu. Ševeda hitro; pri kosilu ob krstu ga je hotel položiti vsakemu gostu na krožnik. Kaj storiti? Nisem imel ne lesu, ne noža. Pisal sem Pavlu Theeru, ki je bil kot učenec dober risar in ki se je ukvarjal z vsem mogočim ročnim delom, ter se med drugim poizkušal tudi v lesorezu. Poslal sem mu risbo na lesu, ki sem ga dobil od

Ob oknu

njega, on jo je izrezal ter poslal dr. Hacklu za tisk. Kupil je tudi zame potrebno orodje in tako sem začel tudi sam s to umetnostjo. Napredoval sem dobro. Lesorez z zahtevo po ostrih potezah mi je ugajal. Prijetno je rezljati drevesa, skale, robate obraze, živali. V zgodnjem poletju leta 1923, sem predložil dunajski komisiji nekaj lesorezov. Predsednik je od začudenja moral sest, češ, da kaj takega še ni videl. Časopisi so bili polni hvale in uspeh je bil tu.“

Božanski godec / Lorenz Madk

Milan je bil pastir in kralj hkrati in ljudje so ga oboževali. Ko je prijel za piščalko, tedaj so obmolknile ptice na drevesih, je strme obstal veter za goro, ustavila so se mlinska kolesa in ljudem je zastal dih. Njegova godba je vriskala in tožila, segla je v najgloblje globine človeških duš, trgala jih je iz njihovega sna, jim odprla na široko srca, da so zaslutiti božji dih in začutili silo, ki daje travi rast, cvetlicam barvo in ki zori po rženih poljih kruh. Grabila jih je za srce, da so se jim neprenehoma solzile oči v občutju, ki je njihove duše tako močno in tako globoko prevzelo kot še nikoli. Ta godba je odpirala cvetne popke, ki so željno nastavili svoje čašice, ob njej so privreli studenci iz trdih skal in ptiči po vejah so povzdignili svoj glas proti nebu in ta godba se je zliila s šumenjem dreves iz Črne gore v božansko doneče akorde. Zdaj pa se ljudje niso mogli več vzdržati. Prijeli so se za roke, kmet hlapca, dekla gospodinjo in nepremagljiva sila jim je dvigala in premikala noge in stresala glavo: Koderkoli se je Milan Vliuč prikazal med ljudmi, tam so zacepetale noge v divjem, strastnem plesu. Godec pa je stal sredi njih kot božanski čarovnik, ki je s svojo godbo razpletal dekletom lase, razpenjal svite in strastno razvnel mal grudi in izvabljal na ustne koprneče vzdihljaje. Ko pa je nenadoma prenehal z godbo in piščalko odmaknil od ust, so ljudje obstrmeli v žalostnem preplahu, ptice v gozdu so obmolknile in plesalci so v olajšujočih solzah padli drug drugemu okrog vrata, nato pa so Milana v bučnem veselju dvignili na ramena in ga proglasili za kralja.

Čeprav je bil Milan zgolj pastir, je vendar vse o njem govorilo, celo gazde, in vsi so ga imeli za božanskega godca.

Tedaj se je ženil Vanesku, največji bogataš v deželi, in poslal po Milana Vliuča.

„Pri meni boš igral tri dni in tri noči,“ je dejal, „kaj hočeš za plačilo?“

„Ah“, je dejal Milan, „gospodar, zame bo plačilo, da bom smel pred vami igrati.“

„Mošnjo zlata in novo srajco ti bom dal,“ je rekel gazda in naročil godca.

In Milan je prišel. Dvorana je žarela v tisoč lučih in sto ogledal je prestrezalo luči in bogastvo. Milan je bil oblečen v novo belo srajco, prepasano z rdečim pasom, njegove rjave noge pa so tičale v rdečih opankah. Ostrigel si je lase, se lepo umil, in Milan Vliuč sedaj ni bil več pastir, ki je zaudarjal po ovcah, ampak gospod.

Vsej stotini ljudi je zastala sapa, ko se je Milan prikazal med njimi. Vanesku pa je dejal: „Godec, sedaj pa le sviraj!“

In godec iz Črne gore je igral. Sladko kakor med se je razlivala godba njegove piščalki po dvorani, osvajala je srca in duše poslušalcev, da so jim solze stopile v oči in so pozabili na vse okoli sebe. Še nikoli Milan ni tako čudovito godel.

Nevesta pa je bila mlada in je zrla samo v Milana — godca. Tudi godec se je zazrl v nevestine oči. Ko je stopil v dvorano, se je srečal z njenimi očmi, bilo mu je, kot da se je potopil v globoko sinje jezero. Nič drugega več ni videl, ne čutil, bil je kakor pijan in tako je igral da nikoli tako.

Gazda Vanesku je takoj opazil, kaj se godi in njegovo staro srce je zatrepetalo. Mignil je godcu in dejal:

Dovolj smo se naveselili, sedaj te ne potrebujem več, jutri lahko prideš po plačilo.“

„Tako ne gre“, je rekel Milan Vliuč, „obljubil sem, da bom igral tri dni in tri noči.“

„Bo že tako, toda mi smo sedaj utrujeni.“

„Potem vam bom pa zagodel kako za ples.“

„Ali ne veš, da imam nogo hromo?“ je dejal Vanesku in lice mu je zalila rdečica.

Milan je pogledal nevesto: „In vi?“

„Saj si slišal. Plesali ne bomo,“ je dejala nevesta in položila svojo roko na Vaneskujevo ramo. Milan pa je tedaj odšel.

Naslednji dan ga ni bilo po plačilo in tudi po treh dneh še ni prišel ponj. Tedaj je Vanesku dejal svoji mladi ženi:

„Daru od njega ne maraj, zvečer mu bom poslal njegovo plačilo.“

„Daj da to opravi jaz namesto tebe“ je rekla žena, „sama to bolje razumem.“

Zvečer se je napolnila z mošnjo zlata skozi vas. Milan Vliuč je sedel v nerazsvetljeni

O Velikanih

Na Gorici pri Doberli vesi je stal pred davnimi, davnimi časi velikanski oltar. Bil je skoro tako velik, kot gora sama. Sezidali so tisti oltar velikani, ki so v tistih davnih časih prebivali v teh krajih. Ti velikani so bili ajdi; bili so pa tako veliki, da so z vnožja hriba lahko segli na vrh. Dva oltarja so sezidali ti ajdi: na Gori pri Doberli vesi in pri sv. Hemi. Skale za zidanje oltarjev so lomili na Karavankah, ki so bile takrat še divje, divje gorovje. Imeli pa so samo eno veliko, težko kladivo. Metali so si to kladivo z ene gore na drugo. Kadar je potreboval velikani kladivo pri sv. Hemi, je zaklical svojemu drugu in ta mu ga je zalučal. Velikan je kladivo prestregel kakor mi žogo, preklal mogočno škalo in ga zopet zalučal v velikem loku nazaj. Če so ti velikani potrebovali vode, so se nagnili kar k Dravi in zajeli vodo s periščem.

Ker pa so ti velikani malikovali, se je nekoč nad njimi razsrdil sam Bog in poslal hudo, hudo nevihto. Drava je strašno narasla in poplavlila dolino tako visoko, da so vsi velikani utonili. Tudi oba velikanska oltarja je voda razdejala.

Polagoma je začela voda zopet odtekat in odtekla je od povsod, samo iz globokih dolin ni mogla. Tam je ostala, Bog jo je pa blagoslovil: to so danes naša prelepa koroška jezera.

izbi pred ognjiščem. Obraz mu je rdeče zarrel od plamenov na ognjišču.

„Plačilo sem ti prinesla“, je dejala žena.

„Tako“, je rekel Milan, in niti z glavo se ni okrenil.

„Ga ne maraš?“ je vprašala.

„Nočem daru.“

„Tudi Vanesku ne.“

„In vi?“

„Jaz?“ je dejala in se naslonila na podboje ob durih, „jaz sem njegova žena.“

„Tedaj vam bom za krst še enkrat igral.“

Žena je zardela.

„Vanesku je star“, je rekla.

„In hrom, vel“, je rekel Milan.

„Sram te bodi!“

„Ker sem mlad?“

„Ker tako z mano govoriš.“

„Ali ga zelo ljubiš?“

„Kaj to tebi mar.“

„Meni?“ je zavpil pastir in stopil pred njo, „ali veš, da od tistega časa ne morem več gosti.“

„Moj Bog, čemu pa?“ je vprašala žena in pritisnila možnjo z denarjem na prsi.

„Ker si njegova žena!“

Žena je priprla oči in njene ustnice so čebljale: „In zaradi tega ne moreš več gosti?“ in njen glas je bil zapeljiv.

„Ne“, je zavpil, pograbil piščalko s poželjivimi prsti. Prsi so se mu sunkovito dvigale. Stopil je tako tesno k ženi, da je čutila njegov dih na svojem licu.

„Igraj!“ je dahnila ženska in se trudno naslonila ob podboje vrat. Milan je gledal ženo pred seboj. Njene ustne so bile lahno odprte. Mošnjo z zlatom pa se je na njenih prsih z dihanjem sunkovito dvigala in padala.

Milan je tedaj nastavljal piščalko na ustne in prevzela ga je čudna sila, da je začel igrati. V začetku okorno, tipajoče, nato pa je pretil vso svojo bolečino in srečo v svojo godbo in igral kot čarovnik.

Vanesku je doma do polnoči čakal na svojo ženo. Kakor zver je praskal ob lesenem oknu in hotel s svojimi očmi predreti trdo temo. Ko je napolnilo jutro, je besno pograbil puško na steni in zdiral s svojo hromno nogo čez vrt in koruzo tja k pastirjevi bajti.

„Lopov“, je klel in stiskal pesti in usta so se mu penila, ko je kot noroč divjal čez pašnik proti staji. Težko sopeč se je ustavil pred pastirjevo kočjo.

Okrog pastirjeve bajte pa je stala gruča ljudi, taki kot so prišli s slavnatih ležišč ali pa iz koruze na polju; žene, otroci in starčki so stali tu in skoraj dihati niso upali. Nad njihovimi glavami pa je vriskala godba Milanove piščalko, ki je izbila besnemu Vanesku puško iz rok. Milanova godba je zbudila pastirje iz spanja, da so se ponoči pripravili k njegovim bajti, kjer so ga našli, kako je igral pred ognjiščem neki tuji ženi, ki se je trudno in zamaknjeno naslanjala ob vrata. Dolge ure so stali tu v hladni jutrnji rosi, pa se tega niso zavedali. Milan pa je venomer godel.

Dolgo je stal Vanesku na mestu. Ustne so mu drhtele, puška pa je ležala ob njem. Nato pa se je molče obrnil in se vrnil. Bil je za leta starejši.

In ob ognju ti bodo ljudje pripovedovali, da se je Milan še istega dne napolnil s svojo čredo čez goro. Z njim je šla mlada žena. Nihče pa ne ve, kam je krenil, in nihče ga tudi ni več videl. Le v nočeh, ko veter buči čez Črno goro, zaslišijo ljudje še danes njegovo godbo, godbo, ki jim težko lega na srce in po kateri uglašajo svoje narodne pesmi.

To so tiste žalostne narodne melodije, ki jih je učil Milan, božanski godec, ki je bil zgolj pastir, pa kljub temu kralj med svojimi ljudmi. (Konec)

Brihtna županja

Nekega januarskega večera leta 1599. je sedela družba uglednih francoskih meščanov pri čašah gorke pijače. Zunaj je zavaljal mrzel veter, kako prijetno je torej bilo na toplem kramlji s prijatelji! Pogovor se je sukal okoli pomembnega dogodka: baš tiste dni je bila dospela vest o smrti kraljice matere Katarine de Medici. Nekateri so hvalili pokojnico zavoljo zaslug, ki si jih je bila pridobila za ohranitev prave vere, drugi so jo občudovali kot vladarico, tretji zopet so jo poveljevali kot mater, ki je vzgojila Franciji tri kralje. Skratka, vsi so se strinjali v tem, da je umrla velika ženska.

„Zdi se“, je menil mestni pisar, „da je hotel Bog nakloniti Franciji svojo posebno milost, ko ji je poslal žensko, ki se je lahko kosala z vsakim moškim.“

„Morda je pa modro urejeno, da se rodi kvečjemu vsakih sto let taka ženska“, je pomdroval debelušni suknar.

„No“, se je vtikal župnik, „kdo ve, ali ne bi bilo svetu bolje poslano, če bi imele besedo ženske.“

„Nikakor!“ se je razvnel župan. „Ne verjamem tega, bilo bi proti sv. pismu. Dokler je živel naš prvi oče Adam sam v raj, je teklo vse v redu. A potem... Prvo, kar je storila Eva, je bilo, da je zapeljala moža. Če je bilo to mogoče v raj, za Boga milega, kaj bi nam nakopale ženske danes, ko bi imele oblast!“

Ali župnik se ni dal ugnati: „Vprašal bi, zakaj je bilo Adamu sploh treba, da je ženski podlegel?“

„Oba sta kriva, oba“, je vzdihnil mesar, ki se ni rad ukvarjal s težavnimi vprašanji. „Istina“, je pritrdil župnik. „In kaj sledi iz tega? Počelo je izza Adama 6000 let, možje pa niso v ničemer popravili sveta. Ne bilo bi torej napak poskusiti z ženskami.“

Župnik je našel zavrtačo. Omizje je njegovo mnenje burno zavračalo. V tej zadregi se mu je postavil ob bok zagovornik. Bil je mojster Pierre, v vsem mestu čislani krznar. Spregovoril je takole:

„Pravijo, da nam je od Adamove napake nekaj ostalo. Če to drži, zakaj ne bi bilo na ženskah obviselo nekaj Evine brihtnosti? Povedal bi vam historijo, ki sem jo slišal pred 20 leti, ko sem se še kot pomočnik potikal po svetu. Zaneslo me je v mesto Beau-

vais. Tam so imeli župana, ki se mu je bilo začelo županovanje z velikanskim uspehom. Že prvi teden po njegovi izvolitvi se je namreč zgodilo, da se je zvonik župne cerkve napol zrušil. Druga polovica je ostala pokonci, a bila je tako majava, da so vsi tesnobno čakali trenutka, ko bo zgrmela na kup. Čakali so in čakali... Ker je bilo meščanom težko brez zvonjenja, so želeli brž sezidati nov stolp. Toda kako lotiti se ruševin, dokler je pol stolpa grozeče molelo v zrak? Meštini očetje z županom na čelu so ugibali, kaj bi. Sklenili so: ker se zvonik noče zvržiti sam od sebe, ga bo treba položiti. To je bilo lažje rečeno kakor storjeno. Kajti vsi mojstri, pomočniki in drugi, kar so jih pozvali, so se po vrsti branili nevarnega posla. Naposled so mestni svetovalci dejali županu: Ti si prvi po časti in oblasti, glej, da kmalu kaj ukreneš, sicer si izberemo novega župana.

Slabe volje je prišel župan domov. Iz kuhinje mu je stopila naproti žena, da ga pozdravi.

„Se ti se mi cmeri, še tega se manjka“, se je zadržal nad njo, ko jo je videl objokano.

Žena ga je prišla za roko, hoteč ga napotiti v kuhinjo: „Pridi, zlati možek, poglej še ti, kaj se pravi čebulo rezati.“

„Ni mi treba tvoje čebule, imam dovolj pokora“, jo je zavrnil.

Odgovor je v ženi razburil radovednost, pa je v kratkem izvedela za možovo stisko. „Prava reči“ je vzkljnila. „Čudim se, da nisi znal tako daleč misliti. Še sam si mi pravil, da vam sedi v ječi človek, ki ga čakajo vislice. Ta naj gre in prevrne stolp! Če odnese zdravo kožo, ne bodite z njim manj usmiljeni nego sam Bog — dajte mu živeti!“

Ta misel se je zdela županu imenitna. Koj po kosilu je je razodel sklicanim mestnim očetom, zamolčal je le, odkod jo ima. Dali so pripeljati obsojenca, in ko so mu povedali, za kaj gre, jim je mož odgovoril, da hoče v božjem imenu poskusiti. In res. Še preden se je mračilo, je ležal ostanek zvonika na tleh, na smrt obsojeni grešnik pa si je bil priboril življenje in zlato svobodo. Župana so slavili meščani kot modrijana, ko se je pa mož kasneje v drugih zadevah bolj klavrno obnesel, se jim je zasvetilo, kar so nji-

hove žene že davno vedele: da je županja brihtnejše od župana.

„Historija je zanimiva. Če si je le niso tam v Beauvaisu izmislili, ljubi Pierre!“ je podvomil župan, ki ga je bila zgodba nekoliko zbudila.

„Mogoče“, je zmignil z rameni krznar. Župana se ni maral zameriti.

„Ne, ne, zgodba bo resnična“, je segel v razpravo sodnik. „To se razvidi iz neke malenkosti. Tisto o čebuli namreč nima nujne zveze z ostalim. Baš to pa, da se je vrnila v povest ta nebitvena podrobnost, sili k razlagi, da se je zgodilo natančno tako in ne drugače.“

„Aha, to drži!“ je potegnil z njim pisar. „A prav zato bi dejal, da tisto s čebulo ne bo taka malenkost. Preudarite vendar! Je li verjetno, da se bo županji kar tako sama od sebe nabrisala v glavi brihtna misel? Ne, pravim, in še enkrat ne! Skladno se mi zdi in celo naravnost nujno, da bo tu po sredi čebula. Čebula je udarila županji v glavo in šele v njeni po solzah prečiščeni glavi se je mogla za hip ugreti misel, ki je svetu nekaj koristila.“

Ta razlaga je žela neprikrito odobravanje z vseh strani. Mnogim je močno odleglo.

Župan si je privoščil izdatnejši požirek iz čaše, potem je vidno olajšan pripomnil:

„Zares, gospod sodnik, bilo je zdravo, da ste nas opozorili na čebulo v povesti. Kdo bi bil mislil, da ta toliko zmora.“

In okroglihočni mesar je dodal: „Spet enkrat se je torej pokazalo, da nazadnje zmaga le vedno rasnica. Saj drugače tudi biti ne more.“

„I, seveda!“ so odpeli vsi v zboru.

A. Z.

Srečanje z Jadranom

Slovenski pesnik Aškerc pripoveduje, da se je na potovanju seznanil s francoskim slikarjem. „Veste, kaj je na svetu največičastnejše?“ je vzkljnil slikar. „Tri stvari so največičastnejše in te tri stvari so: planine, puščava in morje.“

„Morje! Morje!“ Tisočim grškim vojakom se je ta klic izvil iz grl, ko so po večletnih blodnjah stopili iz armenskih gora in pred sabo zagledali — Crno morje. To je bilo v starem veku, in kdor bere knjigo tega pohoda, kar čuti, kako mu zapolje kri, ko se znajde z Grki vred ob dolgo pogrešani morski obali. Kaj bi bil Grk brez svobode in kaj bi bil brez morjal!

Tako nekako je pri duši potniku, ko se je dolgo potil na Krasu. Sive apnenaste goličave, vsekrižem razmetano kamenje, brinjevo grmovje, krivenčasti bori, ravne njive, stisnjene v vrtače — to je Kras. Kolika enoličnost! Oči se otrujajo, zaklopile bi se. Toda ko je prehodil človek Opčine ali je pustil za seboj Nabrežino, iznenada zasluži, da se je pretolkel do roba Krasa. Drugačna je sapa, ki začne veti okoli njega. Nekaj je v zraku, to ne diši več po brinju niti po prahu kraških cest. Potnik pospeši korak — še hip, še dva hipa in zastane mu dih. Kaj je to? Kakor da se odgrinja pred njegovim obličjem zastor — svet, o katerem se mu še sanjalo ni, se razodeva.

Zares, kraško planoto je tukajle nekdo odsekal. Pogled najprej obvisi nad prepodom, potem zdrkne v globino, se pogrzne v srebrno čudo. Kaj počiva tam doli? Mar je po nedoglednem dnu razlito srebro? Ne, ni treba dolgo ugibati. Slutnja se je prikradla v dušo, zdaj se slutnja izprevrže v vzhličeno gotovost:

Morje!

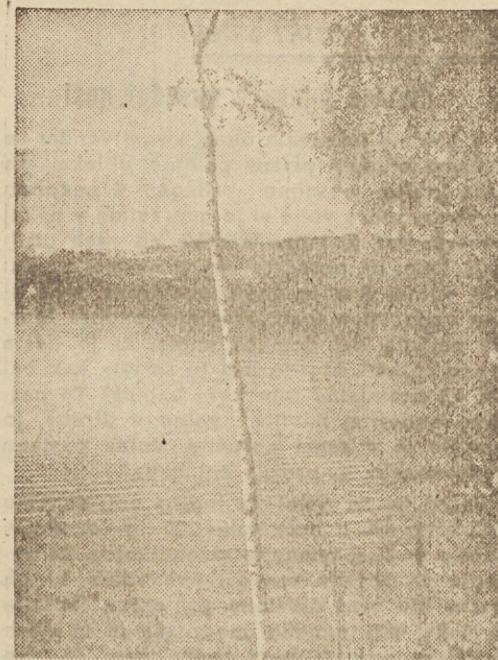
Tisoči žarki se križajo, se lomijo, se odbijajo na širni gladini. Sonce se koplje tam doli in svetloba, ki lije iz te kopeli, kipi do sem gori, do samotne kraške skale, kjer je obstala potnikova noga. To ni več svetloba, kakor je belila pečine na Krasu. To ni več dan, kakršni so hodili s potnikom, ko je stopal po kraških stezah. To je novo jutro! Morda eno izmed tistih šestih, ko se je Bog ukvarjal s stvarstvom?

Morje! Gledaš in gledaš, nagledati se ne moreš. To torej bi bilo morje! Kako mirno počiva, kakor bi kraljevalo! Oj, obilje! Dih neizmernosti! Stojiš in čutiš, da si prisopel do nečesa, kar je večje, mogočnejše kakor sam čas. Morje! Kdo mu more zapovedati: poberi se drugam? Kdo mu veleti: poišči si druge meje? Kaj pomeni morju tisoč let? In kaj deset ali stotisoč? Drobtine so. Vsa leta človeške zgodovine so pred njegovim dostojanstvom kakor sončni prah.

Kanila je kaplja iz čaše večnosti in kaplje imenujemo morje. Bog si ga vadi, zakaj je pritela na okroglo zemljo. A zdaj je tu in z božanskim veličastjem počiva, kjer počiva. Veličastno čaka dneva, ko se bo vrnila v objem večnosti. Samo drobec neskončnosti je, a kolik drobec! Kar pride v dotiko s tem odlomkom vekovitosti, prejme neminljiv poljub. Zato, človek, te prevzame občutek vesoljnosti, kadar se srečaš z morjem. Zato se kozmično raduješ, kadar vidiš le tako malo to, kakor je Jadran. Zato te preveva slutnja rajске svobode, ko ti pogledi plavajo k lagunam Benečije, ko se zasanjaš v milino istrske obale, ko z očesom objameš njo, belo kneginjo jadransko — Trst.

Tri stvari so na svetu največičastnejše in ena med njimi je morje...

A. Z.

Jezero

Vse ure dneva, ki šez svod hite, odsevajo v zrcalu te vode, vse zarje vanjo omakajo perot, vse zvezde vanjo pišejo svojo pot.

Kar je resnič, to v jezeru je slik: gora, drevo in otok in zvonik, oblak in ptič, prebežnika višin, vse podvojeno glada iz globlin.

In jezero igra se z bleskom tem, preliva svit in sonce, in očem je večno čudo; in ko zreva vanj, sva vplela sebe v čar njegovih sanj...

Pravilica iz Roža

Bogata žena je imela dve hčerki; prvo je ljubila, drugo pa sovražila. Imela je tudi grad, v katerem je stražilo.

Svojo drugo hčer je tako sovražila, da jo je poslala nekega večera v grad kuhat; upala je, da se je tako iznebi.

Hčerka je ubogala in šla v grad. Ko je kuhala, je prišel munej (mašček) in jo prijazno vprašal: „Bo tudi zame kaj večerje?“

„O da, kar pojdi v sobo!“ je odgovorila deklica.

Kuhala je dalje, pa se je prikazal na pragu kužej (pas).

„Bo tudi zame kaj večerje?“

„O da, le v sobo pojdi, je že munej tam!“ Prišel je še petelinček in jo prosil večerje. Tudi njega je poslala v hišo.

„Kadar bo skuhan, pa vam bom prinesla.“ Ko je bila večerja pripravljena, so vsi skupno jedli, nato pa legli spat.

Ponoči pa je prilomastil pred durí star, grd mož. Deklica je v strahu zajokala in zaklicala: „Munej, munej, mevkaj (mijavka), da me mož ne sne! Kužej lajaj, da me mož ne sne! Petelinček poj, da me mož ne sne!“

Munej je zamevkal, kužej zalajal, petelinček zapel.

Dedec se je ustrašil, vrgel zlat kolovrat v hišo in odšel.

S tem kolovratom je šla deklica zjutraj domov.

Ko je pohlepna žena slišala, kaj se je deklici pripetilo, in ko je videla njeno krasno darilo, je zvečer poslala v grad drugo hčer — svojo ljubljenko.

Ko je deklica zvečer v gradu kuhala, je prišel munej in jo vprašal: „Mi boš dala kaj večerje?“

Deklica pa je ošabno odgovorila: „Poberi se proč, zate pa že ne kuham!“

Tudi kužej in petelinčka je surovo odpodila. Vsi so morali brez večerje spat, deklica pa je jedla sama. Ponoči pa je zopet prilomastil dedec.

Deklica je strahoma zaklicala: „Munej, munej, mevkaj da me mož ne sne!“ Munej pa je rekel: „Sama jedla, sama mevkaj!“

„Kužej, kužej, lajaj, da me mož ne sne!“ „Sama jedla, sama lajaj“, je odgovoril kužek.

Prosila je še petelinčka, a ta je rekel: „Sama jedla, sama poj!“

Ker se ni nihče oglašil, jo je dedec zgrabil s kosmato roko in jo na kosce raztrgal. Ker je zjutraj ni bilo domov, jo je šla mati iskat, in z grozo je videla, kaj se je s hčerko zgodilo.

Od same žalosti je mati ošivela, toda njeno srce se je omehčalo. Vzljubila je svojo hčer, ki je prej ni marala.

(Koroška narodna.)

Sprememba naslova

Mestna občina celovška je koncem avgusta t. l. sklenila, da se Bismarckring prekrsti v „Völkermarkter Ring“. Sedaj se je ta sklep pretvoril v dejstvo. Zato prosimo bralce, ki bi nam kdaj nameravali pisati, da uvažujejo spremembo našega naslova: Celovec, Völkermarkter Ring 25 (namesto Bismarckring 13).

Škof Slomšek o materinem jeziku

24. septembra 1842 je umrl apostol slovenskega solstva — škof Anton Martin Slomšek. Ob 83. obletnici njegove smrti pohitimo v duhu v Možburg, kjer je leta 1838, takratni spiritalni Slomšek govoril zbranim vernikom o materinem jeziku. Spomnimo se njegovih besed, ki niso bile namenjene samo tam zbranim vernikom, temveč vsem Slovincem.

„Kdor svoj materin jezik zavrže ter ga pozabi in zapusti, je zmedenemu pijancu podoban, ki zlato v prah potepa in ne ve, koliko škodo si dela. Odrasli Slovinci, ki slovensko znajo, pa svojih otrok slovenščine ne učijo, so nevaležni hišniki, ki svojim otrokom dragoceno reč, slovenski jezik, zapravijo, katerega so jim njihovi predniki zapustili. Taki očetje in matere so podobni slabim gospodarjem, ki očetovo gospodarstvo prodajo, drago pohištvo kupujejo, slednjic pa večidel beraško palico najdejo. Kar je oče dobrega od svojih staršev prejel, mora svojemu sinu zapustiti. Kar se je mati od svoje matere naučila, bo tudi svoji hčerki zapustila. Materin jezik je najdražja dota, ki smo jo od svojih prednikov dobili. Skrbno smo ga dolžni ohraniti, olepšati in svojim mlajšim zapustiti. Jezik je talent, katerega nam je Gospod nebes in zemlje izročil, da bi z njim barantali in veliko dobička imeli. Kdor svoj materin jezik pozabi, malopridno svoj talent zakopije; Bog bo enkrat terjal in vsi zaničevalci poštenega jezika bodo v vnanjo temo potisnjeni. Oj ljubi, lep in pošten slovenski jezik, s katerim sem prvič svojo ljubo mamo in dobrega ateja klical, v katerem so me moja mati učili Boga spoznavati, v katerem sem prvič svojega stvarnika častil; tebe hočem kot najdražji spomin svojih rajnih staršev hvaležno spoštovati in ohraniti, za tvoja čast in lepoto po pameti, kolikor premorem skrbeti, v slovenskem jeziku do svoje poslednje ure Boga najraje hvaliti, v slovenskem jeziku svoje ljube brate in sestre Slovence najraje učiti in želim, da kot hvaležen sin svoje ljube matere, da kakor je moja prva beseda slovenska bila, tudi poslednja slovenska bo. Tudi vsak pošten Slovenec to želi.“

Žalost, ki moje srce boli, je slaba navada Slovencev, da se svojega rodu in jezika sramujejo ter še govoriti nočejo, če jih v materinem jeziku nagovoriš. O, nikar tega! Ljubite svoj rod, spoštujte svoj jezik! Za čast svojega jezika vsak pošten mož bolj skrbi, kot pošten ženin za čast in poštenje svoje neveste. Pred Bogom ni nobenega razločka med Nemcem ali Slovincem; vse za ljubo ima, ki Njemu vnesto služijo. Kakor se je sv. Duh v podobah mnogoterih jezikov prikazal, prav tako naj se v vseh jezikih Bog hvali in časti, v lepi slogi, razumevanju in

krščanski ljubezni. In kakor je Bog sv. Duh vse narode in jezike v svojo sveto Cerkev poklical, prav tako bo enkrat vse svoje zveste služabnike v svojem večnem kraljestvu združil.

Anton Martin Slomšek

Tamkaj bomo, kakor sv. Janez govori, iz vseh narodov in jezikov, ki jih nihče preštetih ne more, pred prestolom Božjim stali in pred Jagnjetom novo pesem peli: Hvala našemu Bogu in Jagnjetu, ki nas je po svoji Krvi iz vseh narodov, jezikov in ljudstev zbral. (Skriv. raz. 7 — 9). O, da bi tudi nas Slovence, kakor nas je na zemlji izmed sedov največje število, tudi največ pri nebeškem Očetu bilo.“

Recept za dobro voljo

Takle je moj recept: Zgodaj vstanem, da lahko vse mirno opravim. Veselim se, da smem zdrava in spočita pozdraviti novi dan. Nečo se lotim dela. Moj delavnik ni pust in prazen, kajti sleherno uro izkoristim v delu in to me osrečuje. Nedelja pa je dan oddiha.

Če me kaj razočara ali naletim na oviro na moji življenski poti, si pomagam s humorjem. Dnevne težave me ne smejo spraviti iz ravnotežja. Tudi v bolesti ne klonim, temveč zrem z vero in zaupanjem v bodočnost.

Ničesar ne smatram za samo po sebi razumljivo. Hvaležna sem Bogu za sleherni sončni dan, za vsak svetel trenutek. V skopo odmerjenem prostem času doživljam toliko lepega povsod v naravi, v gozdu, ob vodi, na polju... Prepri mi je nekaj tujega, a ljubezen do bližnjega nekaj vzvišenega. In tem svojim načelom dolgujem to, da sem zmerom dobre volje.

Koroški gospodar

Sadjarjevo delo jeseni

Zadnjih smo pod tem naslovom pisali kako mora sadjar spravljati sadje, da drevice čim manj poškoduje in da ima od sadja res polno korist. Danes se bomo dotaknili važnega poglavja iz sadjarstva: kako sadimo sadna drevesca.

Sadna drevesca lahko sadimo jeseni ali spomladi. V mrzlih in višjih predelih je boljše saditi jih spomladi, posebno če so občutljivejše sorte. V topli in suhi jeseni jih moremo saditi, če so dobro dozorela, prav do zadnjih tednov pred nastopom mraza. Taka drevesca, ki začnejo spomladi zgodaj odganjati, kot na primer marelice, češnje, breskve, sadimo vedno le jeseni. Spomladi bi jih zaradi mraza ne mogli pravočasno vsaditi. Če nameravamo saditi drevesca jeseni, potem smo jame že skopali; če jih pa mislimo saditi spomladi, pa skopljemo jame jeseni in jih pustimo odprte vso zimo, da tudi mraz opravi svoje delo. Čim večje jame skopljemo tem boljše je. Vedno pa naj bodo vsaj 1.20 do 1.50 metrov široke in 40 do 50 centimetrov globoke.

Kakih štirinajst dni pred saditvijo jame zopet zasujemo, da se zemlja uleže. Istočasno postavimo v sredo jame drevesni kol, h kateremu potem privežemo mlado drevesce, da mu olajšamo pravičen razvoj in ga očuvamo pred močnejšimi vetrovi, zlasti dokler še ni dobro ukoreninjeno. Drevesni kol mora biti gladek, brez skorje. — Nekateri hočejo mladim drevescem posebno dobro postreči, zato napolnijo jame deloma s hlevskim gnojem, z dobro vrtno prstjo ali s kompostom. Na prvi pogled zglada to kar pametno, vendar moramo svariti pred takim postopanjem. Prva leta drevesce mogoče res lepše uspeva, pri tem pa se pomahkuži. Ko korenine ne zrastejo dovolj odborne in nakopičijo se vse v majhnem prostoru, kjer je gnjenja, močna zemlja. Če mlademu drevescu le preveč postrežemo, potem se počuti tako kot cvetlica v loncu in tvori le slabotne korenine. Ko te zadenejo na stene prvotno izkopane jame, nimajo dovolj sile, da bi se razrasle naprej in sprejemale hrano in vodo tudi iz oddaljenejših plasti. Obrnejo se nazaj in gosto preprežejo ves gnojni prostor. Koreninam kmalu začne primanjkovati zraka pa tudi hrane in drevo začne zaostajati v rasti in hirati. Prav je, da slabo zemljo zboljšamo s kompostom, ji dodamo apna in drugih gnojil, vendar moramo biti pri mladem drevju previdni, da ga le preveč ne razvadimo. Hlevskega gnoja sploh nikoli ne damo v drevesno jama, najmanj pa pod korenine. Šele ko je drevesce vsajeno, mu pognojimo s hlevskim gnojem.

Drevesce vsadimo na severozapadni strani kola, ki ga varuje pred zmrzovanjem. Najbolj nevarna za mlada drevesca je nagla sprememba temperature. Spomladi, ko ima sonce že precejšnjo moč, se na jugovzhodni strani drevesce segreje in otaja. Drevesni sokovi se začnejo predčasno pretakati, ponoči pa še zmrzuje, zaradi česar nam drevesca čisto pozebejo. Drevesni kol jim nudi v tem pogledu kolikor količinsko zaščito. Drevesca privežemo h kolu v obliki osmice, tako da so v rasti popolnoma neovirana. Drevesni kol sme segati le do prvih vej nikakor pa ne v krono samo, sicer nam močnejši veter polomi krono. Pri sajenju imata posej dve osebi: ena drži drevesce, druga ga pa zasipa. Paziti je treba, da so korenine lepo porazdeljene na vse strani, da pridejo povsod v dotiko z zemljo in da ni nobenih praznih prostorov med njimi. Okrog drevesca napravimo kolobar, ki ga ne pokrijemo z rušo, ampak od časa do časa okopljemo, da more zrak do korenin.

Zelo važno je tudi, kako globoko vsadimo mlado drevesce. Pregloboko ali preplitko vsajeno ne more prav uspevati in nam verjetno prej ali slej usahne. V tem pogledu so sadna drevesca izredno občutljiva. Vsaditi jih moramo ravno tako globoko kot so rasla v drevesnici. Ker se zemlja po saditvi še nekoliko uleže, vsadimo drevesce par centimetrov višje, tako da pride tekom kakih štirinajst dni v pravično lego. Če pa pozneje vidimo, da je le pregloboko ali previsoko vsajeno, moramo napraviti okrog njega kotanjo odnosno prisuti nekoliko zemlje, tako da ni v zemlji ne višje ne nižje kot je bilo v drevesnici. Nepravilna globina saditve je dostikrat edini vzrok, da nam drevesca ne uspevajo. Zato ponovno opozarjamo, da pri sajenju pazite na to.

Tudi pri izbiri sadnih drevesc moramo biti natančni. Predvsem bomo sadili le take sorte, ki jih poznamo že iz lastne izkušnje ali iz izkušnje sosedov, da rodijo dober sad ter da so dovolj odporne proti mrazu in raznim boleznim. Naročajte zato sadna drevesca le pri zanesljivih drevesničarjih. V

drevesnici s prekomernim gnojenjem preveč razvajena drevesca so sicer navadno lepa, vendar pa slabo odporna in malo navajena na trdeje razmere. Na stalno mesto sadimo tri do štiriletna drevesca. Imeti morajo lepo, ravno in gladko deblo ter pravilno razvito krono. Krona naj ima voditeljico, to je podaljšek debla, in štiri do pet okrog debla pravilno razporejenih stranskih vej. Drevesca, ki nimajo nobenega pravega podaljška debla ali ki imajo dve ali več vej, ki jih lahko smatramo za voditeljice, niso pravilno razvita in jih ne priporočamo kupovati. Isto velja za drevesca, ki nimajo poleg voditeljice vsaj štirih stranskih vej. Ob tej priliki naj tudi omenimo, da je boljše, če sadimo manj sort, da bomo imeli bolj enotno sadje.

Preden drevesce vsadimo, korenine lepo obrežemo z ostrim nožem, da so na vse strani približno enako razvrščene. Polomljene ali ranjene korenine porežemo do zdravega dela. Rez mora biti gladek, da morejo korenine čim hitreje pričeti s svojim delovanjem. S škarijami ne smemo striči korenin. Z njimi stisnemo tudi okolišna stanišča, ki zaradi tega pozneje odmre in se tako zavlažuje začetek novega korenin. Tudi korenine, ki so že bile skrajšane in izenačene, moramo pred saditvijo natančno pregledati, da imajo vse sveže rez. Da izenačimo razmerje med koreninami in krono, obrežemo takoj po saditvi tudi to. Prikrajšamo voditeljico in vse stranske veje. Spodnje veje pustimo nekoliko daljše kot zgornje, da dobi drevo pravilno piramidasto obliko. Tudi rez na vejah mora biti povsem gladek; uporabljamo le oster nož, ne pa škarij. Rez pri koreninah naj bo ravn, pri vejah pa vedno poševna. Veje obrežemo tako, da je tik pod rezjo popsek, iz katerega rase veja naprej. Ta popsek mora biti vedno na zunanji (spod-

nji) strani, če hočemo, da bo imela drevesna krona lepo obliko.

Pred saditvijo namočimo korenine drevesca nekaj časa v kašasto zmes ilovice, kravjaka in vode. To nekoliko osveži drevo in mu omogoči pozneje boljši in hitrejši stik vseh korenin z zemljo. V lahkih, peščenih zemljah je rast mladih drevesc spomladi čisto otežkočena zaradi pomanjkanja vode. V tem primeru moramo mlademu sadnemu drevju od časa do časa zalivati. Če se na mladem drevju pojavijo listne uši, moramo skrbeti, da jih takoj uničimo, sicer nam v kratkem času lahko ugonobijo ves nasad, ker ima drevice razmeroma še malo listov. Za uničevanje uši uporabljamo raztopino tobačnega izvlečka in mazavega mila. Mazavo milo dodamo zato, da se tekočina bolje prime listov.

Za ugodno uspevanje sadnega drevja je nadalje važna pravilna razdalja med posameznimi drevesi. Stari kmečki sadovnjaki so večinoma povsod pregosti. Veje enega drevesa segajo v krošnjo drugega. Vsje nima dovolj sonca in svetlobe. Tak sadovnjak je tudi težko pravilno čistiti in redčiti. Iz njega nikdar ne dobimo prvovrstnega sadja. Pri visokodebelnem drevju naj bo oddaljeno drevo od drevesa vsaj osem do deset metrov. Ko so drevesca še mlada in nerazvita, se nam zdi ta razdalja precejšnja; ko pa odrastejo, komaj ta razdalja zadostuje. Res bo raslo na istem prostoru manj dreves kot če bi jih sadili v razdalji šest ali osem metrov, kakovost in količina sadja bo pa večja pri redkeje sajenem drevju. V starem sadovnjaku nikdar ne bomo sadili novih drevesc na istem mestu, kjer je stalo prej staro drevo. Tam okoli je zemlja preveč izčrpana in novo drevesce ne bi ugodno uspevalo.

Ko je drevesce enkrat vsajeno in se je že začelo razvijati, ga ne smemo prepustiti usodi. Vsako leto moramo skrbeti zanj, ga negovati in mu gnojiti.

Kurnice naj bodo snažne

Marsikatera gospodinja se pritožuje, da njene kokoši ne nesejo jajc tako pridno, kakor bi lahko, čeprav jih dobro hranijo. Pri tem pa ne pomisli, da jih kokoših — kakor pri drugih živalih — hrana še ni vse. Dostikrat gospodinja pozablja, da je tudi snaga v kurnici zelo važen činitelj pri uspešni kurjereji.

Naše pridne gospodinjice sicer dobro vedo, da kure, ki jih muči razna golazen, ne nesejo dobro, vendar pa ne napravijo potrebnih korakov, da bi kuram pomagale pri zatiranju nadležnih bolh, uši in kar je še druge kurje golazni. Prvo in najpotrebnejše sredstvo v tej borbi je — stalna in temeljita snaga v kurnici. Le pogledimo po naših kurnicah, pa bomo tamkaj našli vse prej kot snagol!

Tla in stene so polne razmazanih in prisušanih kurjih odpadkov, na gredah, kjer kure ponoči spijo, se drži na debelo nesnaga. Vsa kurnica je nesnagna in povsod, zlasti pa po tleh in po gredah, so prava pravcata legla razne škodljive golazni.

Mnoge skrbne gospodinjice bi rade temu odpomogle. Toda njihovo prizadevanje je domala brezuspešno, ker je v kurnici vse trdno pribito in ker so tam razni koti in „zaklonska“, kamor ne moreš ne z metlo ne s krtačo. Zato je prva zahteva sodobne kokošjereje, da se nepraktični prostori za kokoši uredijo zahtevam primerno.

Predvsem gre povdariti, da kokoši nika-

O proizvodnji olja

Objavljamo tale dopis z dežele:

Naredba o proizvodnji in razdelitvi olja določa, da morajo obrati za stiskanje olja zamenjavati pridelovalcem oljnih rastlin za vsakih 10 kilogramov sončničnega semena en liter olja. Računa se pa, da je potrebno za en liter olja le 4 do 5 kg sončnic. — Ta naredba je zelo krivična, ker prav nič ne upošteva gospodarskih razmer pridelovalca. Prav tako dobi za vsakih 10 kg sončnic 1 liter olja oni, ki morda prinese samo 10 ali 20 kg sončnic, kot oni, ki jih pripelje mogoče več sto kilogramov.

Povsem razumljivo je, da je treba oskrbeti z maščobami tudi mestno prebivalstvo, ki je navezano zgolj na živilske karte. Nikakor pa ni pravično, da mora k temu prispevati bajtar prav toliko, oziroma sorazmerno še več kot velepridelovalec. Prvi je morda dobil od bogatejšega sosedu za odslužitev z delom ali drugače v zakup le ped zemlje, kjer si more kaj malega pridelati. Za te najrevnejše ljudi je dostikrat 10 ali 20 kg sončnic glavni pridelek, pa bi po tej naredbi še od tega morali prispevati za skupnost.

kor nimajo mesta v govejem hlevu, kjer je njihove staje sploh zelo težko snažiti. Za kuretino je treba napraviti na primerem in pripravnem prostoru kurnico. To pa tako, da ni v nji nobenega kota, kamor bi gospodinja ne dosegla s svojo roko. In pa tako, da je mogoče tla in grede od časa do časa odstraniti, jih temeljito zmočiti, dobro odgrniti in poribati na prostem. Za ribanje pri- nešamo vroči vodi nekaj sode ali luga, da se na ta način vsa nesnaga popolnoma opere.

Če bodo kokoši imele tako večkrat očiščeno kurnico, jih bo mnogo manj mučila razna golazen, gospodinja pa se bo veselila večjega donosa jajc. Jajca so zlasti v sedanjih časih tako dragoceno in iskano živilo, da se izplača zanje tudi nekaj žrtvovati — s preureditvijo in rednim snaženjem kurnice.

Kisanje krompirja

Ker je letos krompirjeva letina povprečno dobra, na drugi strani pa primanjkuje žita in umetne krme, bodo morale gospodinjice v glavnem delu izvršiti jesensko pitanje svinj s krompirjem. V novejšem času se zelo priporoča kisanje krompirja, in kmetje, ki se s tem že dalj časa bavijo, so z uspehom prav zadovoljni.

Prvi pogoj je seveda, da imamo za to pripravne prostore. Najbolj znane so za ta namen posebno zidane silo-naprave iz betona ali monolita, lahko si pa pomagamo tudi tako, da napravimo na primerem prostoru zemeljsko jama. Jama je najbolj pripravna v oglati obliki, na vsak ogel zabijemo 20 cm od zunanje stene en kol, ob te kole pribijemo deske in prostor med deskami in zunanje steno napolnimo z ilovico. Tudi dno jame naj bo iz teptane ilovice. Na sredi jame moramo pustiti majhno jama (v obliki skledce), kamor lahko odteka voda. Približno 1100 kg krompirja računamo na en kubični meter prostora.

Če imamo v gospodarstvu večje sode, ki so lahko poškodovani, moremo tudi te uporabiti, a zakopati jih v zemljo je tudi koristno.

Da prepečimo vsako izgubo redilnih snovi, je priporočljivo, da to delo kmalu po pobiranju krompirja izvršimo.

Kako naj postopamo?

Kisanje se vrši na različne načine. Za večje količine krompirja so v rabi posebne parne kolone (Kartoffel-Dämpfkolonnen), za manjše razmere se dobro obnesejo navadni parni kotli (Futterdämpfer). Delati moramo z dvema kotloma (enega si sposodimo),

Za naš ženski svet

Pletena jopica k narodni noši

V hladnih jesenskih dneh, ko pa vendar še nečemo odložiti pisane poletne obleke, se taka jopica posebno prilaga. Z nekoliko truda in dobre volje si jo napravimo v nekaj večerih ter jo lahko nosimo ob vseh prilikah. Vem, da porečete: saj si ne morem kupiti volne! Res je, toda iznajdljiva žena si zna vedno pomagati. Preglejte omare! Morda najdete kaj domače volne, ki jo daste tenko spresti. Morda leži tu že leta kak bel šal ali ogrinjalna ruta vaše babice? To pazljivo poderite, navijte volno v štrene, jo operite in v senci posušite. Volna postane zopet mehka in prožna kot nova.

Sedaj pa na delo! Za jopico potrebujemo približno 350 g bele volne, 20 g svetlejšje zelene in 20 g temnejše zelene volne. Za vezenje pa zberite vse ostanke volne, ki jih imate kje med šivalnim priborom, izberite si nekaj niti rumene, modrozeleno in dveh različnih modrih barv volne nato še dve dolgi pletenki, primerno kvačko in devet gumbov.

Jopico pletemo v plasastem vzorcu, to je na lice levo in na narobni strani desno, pri tem pa vpletamo kot okrasek pike. Te pike, ki se ponavljajo v vsaki osmi vrsti, pletemo takole: V spodnjo desno petljo naredimo eno desno petljo, eno desno zasukano petljo, eno desno petljo, eno desno zasukano petljo in eno desno umih rdgov niat dgov gov delo spet obrnemo in podpletemo petljo, s katero smo prejšnje petlje združili, desno. Nato napravimo devet levih petelj, za njimi pa naslednjo piko.

Najprej naredimo po kroju, ki ga lahko povzamemo po vsaki jopci, zadnik. Ko spletemo 7 cm visoko spodnjo obrobo v rebrastem vzorcu (izmenoma po dve desni in po dve levi petlji) pričnemo pletiti osnovni vzorec in sicer podpletemo devet petelj levo, nato eno petljo desno, nato zopet levo itd. Desne petlje na vsakih devet petelj tvorijo črte, v katere vdelavamo pike. Na narobni strani podpletemo leve petlje levo in desne desno. Paziti moramo tudi pri pletenju, da se stekajo črte s pikami semetrično.

Levi prednik pletemo tudi naprej 7 cm visoko v rebrastem vzorcu, dalje pa v plasastem vzorcu s pikami. Ko pričnemo osnovni vzorec, pletemo na prednjem robu vselej nekaj petelj (približno v širini 3 cm) v znatem vbodu (izmenoma po eno desno in po eno levo petljo, v vsaki naslednji vrsti pa na desno petljo levo in obratno. Osnovni vzorec pričnemo tako, da naredimo poleg robnih petelj v znatem vbodu najprej tri leve petlje, nato piko, potem pa izmenoma po devet levih petelj in po eno piko.

Desni prednik delamo kakor levega, samo da na prednjem robu ne pletemo znatega vzorca, ampak takoj devet levih petelj in napravimo pri tem sproti v enakomernih presledkih devet vodoravnih gumbic. Za rokave ni potreba posebnega popisa, ampak jih pletemo čisto enostavno v predpisanem vzorcu.

Zdaj napnemo narejene dele na krog, jih poškropimo in počakamo, da se posuše. Nato vezemo na pletenino tri različne cvetne like. Na obeh prednikih in na zgornji strani obeh rokavov razporedimo te cvetne like med 3 polja levih petelj, in sicer po 6-7 cm vsakebi. te cvete narišemo najprej na presojni papir, ki ga pripnemo na pletenino, in vezemo skozenj vzorec. Obrise cvetnih listov vezemo z verižnim vbodom, čaše s ploščatim vbodom, peclje z občrtnim vbodom, čašne liste z razprtim vbodom, sredino cveta pa izpolnimo z ovitim vozlom rumene barve. Ko so sveti vezeni, papir potrgamo.

Potem sešijemo posamezne dele jopice in obravimo vratno izrezo najprej z belo vrsto gostih petelj, nato kvačkamo eno vrsto s svetlejšjo zeleno volno, v kateri menjavamo po dva navadna stebrička in po dve zračni petlji, s katerima preskočimo po dve gosti petlji prejšnje vrste. Zdaj naredimo z isto zeleno volno še dve vrsti gostih petelj, pri čemer kvačkamo okoli zračnih petelj po dve gosti petlji.

Nazadnje napeljemo skozi luknjičavo vrsto ob vratni izrezi 130 cm dolgo vrstico iz temnejše zelene volne, obzankamo gumbnice in prišijemo na levi prednik devet gumbov. Če prednji robovi jopice niso enakomerni, jih obkvačkamo z vrsto gostih petelj. Tako smo končale jopico, s katero bomo imele veselje vsakokrat, kadar jo oblečemo.

Krompir moramo najprej dobro umiti, nato ga parimo, a ne delj kot 1½ ure, dokler se ne da v roki dobro stlačiti.

Od krompirja odstranimo vodo, ki je ostala pri parjenju v kotlu, mu primešamo nekaj kratko zrezano detelje (5%) in ga še vročega spravimo v silo ali jama. Krompir moramo dobro stlačiti, nato ga pokrijemo z deskami in ilovico, da ne more do njega zrak.

Velik silo pri odjemanju krompirja ni tako priročno kakor večje število malih. Vsak gospodar lahko kdaj napravi poskus z manjšo količino, saj za to ni treba nobene umetnosti.

IZ DOMAČIH KRAJEV

Zvišanje obrokov še ta mesec

Britanski vojaški vladi in koroški deželni vladi se je v njej stremljenju, da se čimprej zopet dosežejo normalni življenjski pogoji, po znatnih težkočah posrečilo obroke živil za prihodno dodelitveno dobo zvišati oziroma dopolniti.

Nove postavke je objavil načelnik gospodarskega oddelka britanske vojaške vlade na Koroškem, podpolkovnik Stewart, v radiju Celovec. Potem je še govoril deželni glavar Piesch k prebivalstvu.

Podpolkovnik Stewart je naznanil, da se dodelitev kruha zviša od 200 na 300 gramov na dan, da se dovoli dodatno 500 gramov pšenične moke za vsa doba, 12 gramov sladkorja na dan, kavnega nadomestila 5 gramov na dan, medtem ko se količina mesa in masti ne zviša. Deželni glavar Piesch je omenil, da je Hitlerjeva vlada prehrano prebivalstva vedno bolj omejevala, kar je po malem izpodkovalo zdravje naroda. Britanska deželna vlada nam je prisločila na pomoč s tem, da je z živili pomagala, tako da prebivalstvu ni bilo treba stradati. Tako se bližamo počasi normalnemu stanu prehrane, kar je zasluga podpolkovnika Stewarta, kateremu se v imenu Koroške izreka najtoplejša zahvala.

Normalni potrošnik bo torej v prihodnji dodelitveni dobi prejel:

8400 gramov kruha, 500 gramov pšenične moke, 1000 gramov mesa, 375 gramov masti, 500 gramov testenin in sličnih živil, 330 gramov sladkorja, 140 gramov kavnega nadomestila, 50 gramov sira, 150 gramov soli in 8000 gramov krompirja. Poleg tega ostanejo dodatki za težke in najtežje delavce neokrnjeni.

Vodstvo gradbenih ukrepov na Koroškem

Radi pomanjkanja gradbenega materiala, delovnih moči in prevoznih sredstev so potrebni načrtni ukrepi v stabarstvu. Zato je Vojaška vlada ustanovila poseben „Gradbeni odbor za Koroško“. Kot namestnik začasne deželne vlade je deželni svetovalec Wedenik vodja tega odbora, ki ga tvorijo deželni direktor za gradbo kot predsednik, dalje predsednik za trgovino, obrt in industrijo, mestna gradbena direktorja v Celovcu in Beljaku, vodja stanovanjskega in naselniškega urada, deloma tudi predsednik deželnega delovnega urada in pooblaščenec zbornice za prehrano, poljsko in gozdno gospodarstvo. Naslov gradbenega odbora je: Celovec, Sterneckstraße 15 (Landesbauamt).

Naloga odbora je voditi celotno gradbeno delo na Koroškem po določenih smernicah. Začasno se prevzemajo le najnujnejša obnovitvena dela. Izjeme so dovoljene le v posebno utemeljenih slučajih. Ves gradbeni material razen peska in gramoza je pod gospodarsko kontrolo. Za razdelitev je pristojen izključno le Gradbeni urad. Ta urad razdeljuje gradbeni material okrajnim glavarstvom ter avtonomnim mestoma Celovec in Beljak za vse gradbene namene, vključno industrijske in poljedelske potrebe, po ključu, ki ga določuje odbor.

Prošnje za nakazila gradbenega materiala se morajo brez izjeme predložiti okrajnim glavarstvom ali pa avtonomnim mestoma, kjer je zaposliti tudi za gradbeno dovoljenje. Imenovani uradi izdajajo nakazila za dovoljeno množino gradbenega materiala. Samo na te prejemnice se lahko dobi

gradbeni material pri trgovcih ali direktno pri proizvodbenih podjetjih. Gradbena dovoljenja, ki so bila izdana pred 9. majem t. l., so neveljavna.

Zaloga gradbenega materiala za nedovoljene gradbene namene se po odredbi odbora lahko porabijo druge, a imetnikom se stroški povrnejo. Delavne moči, potrebne za gradbena dela, določujejo le pristojni delovni uradi v soglasju s pristojnimi uradi okrajnih glavarstev in obeh avtonomnih mest. Ni dovoljeno iskati delavcev po drugi poti.

Prebivalstvo se naproša, da se točno drži navedenih nujnostnih odredb in s tem pomaga pospešiti obnovno deželo.

Zaprisega gasilstva v Celovcu

Tudi novo poklicno gasilstvo v Celovcu je dobilo stare avstrijske znake. Prvič je z njimi nastopilo 29. septembra na Benediktinskem trgu, ko je g. župan Schatzmayer pohvalil njihovo delo ter sprejel obljubo vsakega poedinega gasilca.

Zaprisega se je udeležilo večje število predstavnikov domačih in angleških oblasti.

Z zaprisego je bila združena tudi vaja, kjer je nastopilo moštvo z orodjem pod poveljstvom stotnika Vicarija. Predvajali so napad na ogenj v notranjščini cerkve in na hišni strehi.

Dan je zaključil družabni večer v gasilskem domu.

Rozalijsko žegnanje v Globasnici

Zjutraj smo romali v trumah v sveti Rozalji. Med navzočimi duhovniki smo ugotovili tudi gosp. Janka Sekola, ki se je po štirih letih pregnanstva vrnil na svojo faro. Popoldan pa smo se zbrali pri Soštariju. Iz vseh krajev smo prihiteli in izvrstno smo se zabavali.

Globaški moški in dekliški pevski zbor sta nam zapela stare in nove narodne pesmi. Koloples pod lipo je razvedril naše delavno ljudstvo. Kar dobro smo se imeli. — Kljub malemu zastojju, ker so nekateri bili pozabili svoje legitimacije, smo urno opravili naš program. Globašani so izvrstno uprizorili krasno igro „Trije tički“. Po igri pa smo se še urno zavrteli. Po noči pa je po čudežnem naključju ob treh zjutraj zadel srčani kap Marijo Fanco, ki se je bila za našo prireditev zelo zavzela.

Slovenska pesem pod Velikim Klekom

Preteklo nedeljo je slovenskim pevcem v Lienzu taboriščni poveljnik gospod major Richards pokazal vso svojo naklonjenost in jim za njihovo vneto pevsko udeleževanje dal lepo priznanje, ko jim je dovolil z vojaškimi avtomobili izlet k Presveti Krvni in k ledeniku Pastirice pod Vel. Klekom.

Ob 9. zjutraj so med veselimi petjem in živahnim vzklikanjem odbrzeli štirje veliki kamijoni z nasmejanimi pevcami proti Dörlachu in preko Iselsberga k Presveti Krvni. Od trenutka do trenutka se je stopnjevalo presenečenje med občudovanjem prirodnih krasot, ki jih je nudila dolina reke Mölle, in mikavne domačnosti, ki je dihala iz ličnih tirolskih naselbin in domačij. Navdušen vzklik se je izvil slehernemu iz prsi na ovinku, kjer nas je pozdravila sloka in visoka cerkev pri Presveti Krvni. Navdušenje pa je priklopelo do viška v srcih vseh, ko so ostali na strmem pobočju ob mogočnem ledeniku Pastirice in dihali svobodni planinski zrak pod Vel. Klekom. Na obsežnem tlakovnem prostoru za parkiranje avtomobilov so mrgolele družbe ameriških, angleških in avstrijskih izletnikov.

Naši pevci so se strnili okoli svojega pevovodje in proti vrhu Vel. Kleka, ki ga je ta čas še zagrinjal bel oblak, se je razlegala naša prelepa „Oblački razgnite se“ . . . , za njo še „Moj fantič je na Tirolsko vandrou“. Gruče tujcev so obnemele in se bližale zboru v napetem poslušanju. Vsaka pesem je bila nagrajena z glasnim in dolgotrajnim ploskanjem. Pristopil je k pevovodju neki gospod iz vrst Angležev, se predstavil in zaprosil, da zapojejo Sveto noč. Za hip so se spogledali naši pevci, nato se ozrli na gorske velikane, ki so še pravkar prisluhnili in odmevali od svojih ogromnih skladov našo slovensko pesem, ki je privrela iz 90 zdravih in navdušenih slovenskih grl. Pevovodja je intoniral in razlila se je med orjaške grebene mehkobna in nežna, vsemu svetu mir obetajoča „Sveta noč“ . . . Med glasnim odobravanjem je ponovno pristopil angleški gospod in zaprosil še naših narodnih pesmi. Zadoneli sta tja proti Velikemu Kleku in nazaj proti koroškim vrhovom dve na-

vdušeni narodni. Prav posebno pa se je orjaškim granitnim vršcem prilegal Fleišmanov Triglav s kremenitim odmevom:

„Vse je vihar razdjal,
narod pa zmiraj stal.“

Ob povratku so se naši pevci dalj časa pomudili pri Presveti Krvni v cerkvi, kjer so se poučili o umetniških vrednotah njene notranjosti in o postanku te slovite romarske božje poti. Ob spremljevanju mogočnih orgel so v prostorni cerkvi spet donele himne našemu Odrešniku in hvalnice ter prošnje njegovi Materi.

Vso pot proti domu je zvenela naša domača slovenska pesem iz brzečih kamijonov in vsak pešec se je ozrl za njimi in obstal na cesti, dokler mu ni petje izginilo v daljavi. Navdušeni nad užito lepoto narave in hvaležni za naklonjenost svojih taboriščnih predstojnikov so se vrnili v taborišče naši pevci, glasniki slovenske besede in pionirji naše domače pesmi.

Ten minutes English

1. He was sitting in his office
Sedel je v svoji pisarni
Er saß in seinem Büro
2. He was preparing to go
Pripravljal se je za odhod
Er schickte sich an fortzugehen
3. The child was all wet
Otrok je bil ves moker
Das Kind war ganz naß
4. I met him at the stair-head
Srečal sem ga gori na stopnicah
Ich traf ihn am oberen Ende der Treppe
5. The last time
Zadnjič
Das letzte Mal
6. He wore a remarkable tie
Nosil je nenavadno samoveznico
Er trug eine auffallende Krawatte
7. He held a responsible situation
Imel je odgovorno službo
Er hatte einen verantwortungsvollen Posten

Ko listje odpada . . .

Danes sem šel na sprehod v dobro znani stari park. Sonce je toplo sijalo skozi listje velikih dreves in ozka, trda klop je bila videti tako grčava in — nič tako zaupna kot ob mesečnini. Rad bi naslonil svojo glavo na naslonjalo ter sanjal . . . toda jesen je že poslala svoj prvi hladen pozdrav. Sicer še to ni bil opomin ali najavljen bližnje smrti, ampak samo nalahen opomin, da nič, tudi najlepše ne traja dolgo. Ko sem zaznal prve rumene, rdeče in rjave liste, ki so se že kradoma odločili od zelenih ter v sladkem plesu drseli na tla ali v molčečo vodo in z njimi tudi jesenski sadež otrok — sicer še v zeleni in bodeči lupini — prvi znak starajočega se leta, me je čudno boleče dirnilo. Postali smo že željni sonca in hrepenelo uživamo poslednje žarke vira našega življenja, da bi se utrdili za prihajajočo sivino ter mraz. Toda najbolj jasni dnevi šele pridejo — ljubka tolažba spriči počasne minljivosti sijaja ter lepote. Jesen, ki se poslavlja in nas navaja polagoma na mraz, združuje vse v sebi — hlad, meglo, pa tudi blaženo modri- no neba, blagodejno sonce, prelestne barve naših gozdov ter bogate plodove blagoslovljene zemlje. —ie.

Kazet kot zdravilišče

Listi so nam poročali nepopisne grozote, ki so se dogajale v Kazet-taboriščih. Grozote, ki jih svet poprej ni videl, ki so prirahane zblaznelim rjavim junakom. Ljudstvo pa vé povedati, da ni nobenega zla, katero bi se človeku ne moglo na dobro obrniti. Torej tudi Kazet-grozote? Da, tudi te. V okolici Celovca je posestnik L. K. njemu so neko noč prišli partizani, ali ne pravi, marveč gestaperji, preoblečeni v partizane, in so zahtevali od njega živil, ki jim jih je dal. Za to so ga zagrabil in odpeljali v Kazet-taborišče, menda v Dachau. Tam se je siromaku godilo kakor drugim. Devet mesecev je bil v peklju, in v tem času je izgubil 30 kg svoje teže. Potem je prišla rešitev. Prišel je zopet domov, se tu spočil ter redno mogel nasititi, in zdaj pogledj! Može je dolga leta trpel hudo z revmatizmom. Ta revmatizem je zdaj popolnoma izginil. Zdravnik razlaga: revmatizem je sedel v mesu, ki se je po stradanju izgubilo, zdaj je zraslo novo zdravo meso, ki od revmatizma ni inficirano. Može se čuti zdravega, kot da bi se bil popolnoma pomladil. Iz Kazeta se morebiti naučimo nekaj novega: neozdravljivi revmatizem se da skurirati tako, da človek strada do skrajnosti in odpravi tako v organizmu zastarele snovi. Naš L. je kar srečen, da je tako ozdravel.

Vojnim ujetnikom lahko zopet pišete

Merodajne oblasti so razglasile, da je zopet dovoljeno pisati pisma vojnim ujetnikom. Začasno bodo sprejemali pisma samo za ujetnike, ki žive po angleških taboriščih v Severni Afriki, na Angleškem, v Kanadi, v ameriških taboriščih, v Italiji, Franciji, Združenih državah, v Srednjem Vzhodu in Južni Afriki ali v francoskih taboriščih v Franciji. Najboljše je, če oddajate pisma v Celovcu na poštnem uradu št. 2.

Policijske ure ni več

Kakor naznanja britanska vojaška vlada v razglasu se policijska ura na Stajerskem in Koroškem ukine. S tem smo se za nadaljnji korak približali obnovi normalnega življenja v Avstriji.

Pogreb

Ob veliki udeležbi vseh domačih in znancev od blizu in daleč smo položili k zadnjemu počitku v domačo slovensko zemljo pd. Kranjčevega očeta iz Podjune. Ob grobu mu je govoril v slovo gosp. župnik Sekol. Vsem po smrti očeta hudo prizadetim naše sožalje, blagemu očetu pa želimo mirni odpočitek. —ik.

Namestnik dežel. glavarja dr. Amschl se poslavlja

Namestnik deželnega glavarja dr. Amschl zapusti te dni našo deželo. Britanska vojaška vlada ga je imenovala višjim državnim pravdnikom v Gradcu. Dne 27. septembra so se člani začasne koroške deželne vlade poslovili od odličnega sotrudnika. V govoru je deželni glavar Piesch povdral zasluge, ki si jih je pridobil dr. Amschl zlasti s tem, da je sestavil vse dosedanje zakonske in odredbene osnutke deželne vlade. Zaključil je govor z besedami zahvale in s toplimi voščili za uspeh v novem delokrogu.

Namestnik deželnega glavarja dr. Amschl je omenil, da je kot avstrijski uradnik starega kova vajen, storiti svojo dolžnost, kamorkoli ga postavijo. Koroška mu je postala druga domovina in nemogoče mu bo, jo pozabiti. Tudi kot prvi državni pravdnik v Gradcu bo ostal v tesnem stiku z našo deželo, kajti vrhovno državno pravdnništvo v Gradcu je pristojno tudi za Koroško. Obljubil je, da se bo v okviru službe, a tudi izven nje, vedno zavzemal za blaginjo Koroške, prosil je pa tudi koroške oblasti za blagohotno podporo.

Tužci — vir dohodkov za Koroško

Koroška je od nekdanj znana kot prometna dežela. Pred pol stoletjem so jo odkrili že tužci kot raj letovanja, zimskega sporta in hrabolazcev. Za čuda se pa hotelirstvo na Koroškem v 50. letih ni tako razvilo, kakor bi bilo v skladu z zaslužkom, ki so ga tužci nosili v deželo. Gostinstvo je pri nas obtičalo, to je treba kdaj povedati, na srednji, na zelo srednji ravnini.

Zdaj so težki časi in Korošci stoje tudi v gostinstvu pred razpoljem: ali pljuniti v roke ali pa se vdati v slovito koroško filozofijo „lei lassen“?

Gospod deželni svetnik Hans Herke priporoča rojakom v članku, ki smo ga brali v „Kärntner Nachrichten“, naj se že sedaj začno zanimati za vir dohodkov, ki je nekoč štel med najdonosnejše.

Ljudje bodo seveda dejali: „Le kako se naj to naredi? Ni kozarcev, ni posode, tudi perila ne dobiš in les za pohištvo rase še v gozdu.“

K temu bi se dalo pripomniti naslednje: Vsak gostilničar, vsak podjetnik si naj sprva pomaga s tem, kar ima pri roki. Kar mu je vojna pustila, to naj skuša vsak ohraniti; toda ne s tem, da svoje zaklade skrbno skriva vsem očem, ampak nasprotno.

Oblast bo storila, kar je v njenih močeh, da navrta vire dobav hotelirjem in gostilničarjem.

Ze bližnja zima obeta Koroški razmah belega sporta. To ne bo sicer že tisto sportno življenje, kakor smo ga vajeni izza nekdanje Avstrije, a nekaj bo vendar. Britanska armada namerava svojim vojakom nuditi priliko, da se v koroških gorah oddahnejo in se ob-

POŠTA IZ AVSTRIJIE

Zopet direktni vlaki med Dunajem in avstrijskimi deželami

Začeni s 1. oktobrom 1945. vozijo tri dni v tednu direktni brzovlaki na progah Dunaj (Južni kolodvor)—Beljak (Glavni kolodvor) in Gradec Gl. kol.—Bruck ob Muri—Beljak, nadalje Linz ob Donavi—Solnograd—Bad Gastein—Beljak—Celovec, prav tako na progah Linz ob Donavi—Gradec in Solnograd—Selztal—Gradec in nazaj.

Istotako bodo vozili direktni osebni vlaki na progi Celovec (gl. kol.)—Mallnitz—Solnograd in nazaj.

Za prometne dneve, prometne čase in postaje se lahko izve pri blagajnah in pri informacijskih uradih.

Potniki smejo meje med zasedbenimi pasovi le tedaj prekoračiti, če posedujejo veljavne izkaze vojaške vlade.

O prekoračenju zasedbenih področij

Ob zopetni uvedbi direktnih vlakov na Dunaj, Salzburg itd. se občinstvo opozarja, da veljajo trenutno še vedno omejitve glede osebnega prometa med angleškim, ameriškim, francoskim in ruskim zasedbenim pasom. Za prekoračenje meje med njimi je še vedno potrebno posebno dovoljenje vojaške vlade.

Avstrijska avtoindustrija zopet obratuje

Mnogo težkoč, ki jih mora nova Avstrija premagati, izvira iz tega, ker so radi ropanja in razdejanja izgubila prevozna sredstva. Zdaj primanjkujejo pri priskrbi z živili, pri prevažanju sirov in kurjave za industrijo. Ker je železniški promet močno omejen radi primanjkanja premoga kakor tudi radi izgube lokomotiv in voz, more pomagati samo še eno — motorno vozilo.

Pač so dali zavezniki že precejšnje število tovornih avtomobilov na razpolago, toda Avstrija si mora sama preskrbeti vozove, ki so potrebni za obnovo in za mirodobno gospodarstvo. Velike tvrdke Steyr, Fiat, Fross-Büssing, Gräf & Stift in Saurer so se zedinile za skupno proizvodnjo. Delo se je že pričelo.

Predvsem je potrebno pričeti z izdelavo tovornih avtomobilov, medtem ko se mora z izdelavo osebnih avtomobilov počakati, dokler se zboljšajo gospodarske razmere.

Tvornice Steyr izdelujejo dva vzorca: traktor s kolesi za kmetijstvo in tovorni av-

Poštni promet prost v vsej Avstriji

Prvega oktobra se je vzpostavila civilna poštna zveza med Koroško, Dunajem, Nižjo Avstrijo in severno od Donave ležečim delom Zgornje Avstrije. To se pravi, da je poštni promet v vsej Avstriji prost.

Sledče poštno pošiljke so dovoljene:

1. dopisnice;
2. navadna pisma do teže 500 gramov;
3. uradna pisma do teže 1000 gramov;
4. priporočena pisma do teže 1000 gramov.

V britanskem pasu se je meja teže za priporočena pisma zvišala od 500 na 1000 gramov.

V veljavi so iste pristojbine kakor 1. januarja 1945.

Vsa korespondenca se mora ujemati z določili cenzurne oblasti, kakor jih je vojaška vlada že objavila.

Gornja Avstrija

Da bi zaposlili mladino za časa „neprostovoljnih“ počitnic, so uvedli v šoli Steyer-mühl tečaj za pouk jezikov in stenografije. Podobne tečaje prirejajo tudi za vajence ter nameščence.

Prizadevanju vojaške vlade in župana v Linzu je uspelo, da so izgotovili večje število električnih grevcev za vodo, ki izkoriščajo električni tok v nočnih urah. Dobili jih bodo javni uradi ter ustanove. Pretežni del je določen za Dunaj, ostanek bodo razdelili na Salzburg in Linz.

Solnograd

V kapeli poleg Simonyjeve kočice sta se poročila dva navdušena planinca in prijatelja narave, prometnik Jožef Greunz in gospodična Leopoldina Faber iz Steega. Člani dunajskega nevskega društva so ozaljšali slavnost. Po šestnajstih letih je bila to zopet prva poroka na Dachsteinu.

Še enkrat „armada nevidnih vojakov“

Prejeli smo naslednji dopis. Objavljamo ga v neizpremenjeni obliki:

„Koroška kronika“ od 7. septembra t. l. je prinesla pod gornjim naslovom članek, katerega je pač marsikateri čitatelj po svoje premostrival. V spisu se lepo čita, kako so posamezni člani NSDAP junaško delili usmiljenje žrtvam nacizma in se potegovali za njihovo dobrobit.

Bodimo pošteni in pogledjmo resnico tako, kakor je: ni je treba olepšavati, pa tudi ne ogrditi. Danes ko iščejo krivce za grozodejstva, ki jih je nad pol svetom nagrmadil Hitlerjev nacizem, nihče ne mara biti kaj kriv, vsak je bil, kar je storil, k temu primoran, primoran za vstop v stranko in primoran k vsemu delovanju. Nekateri pa so bili prisiljeni k vstopu, da so zavarovali sebe in svoje pred morebitnim preganjanjem itd.

Poglejmo pa sedaj resnici v obraz. Vsaka stranka, tako tudi NSDAP, obstoja iz članov, ki soglašajo z njenim programom, pa je ta potem dober ali slab, za to so odgovorni člani, ker če članov ni, se tudi stranka kot taka neha. Vsak član je torej soodgovoren za dejanja svoje stranke, pa naj je pristopil iz kakršnihkoli razlogov, ker s svojim pristopom je predelal, da se strinja s programom in delovanjem stranke.

Ako je torej kateri teh „nevidnih vojakov“ pristopil k stranki zato, da „sebe in svoje“ zavaruje, drugače pa ni „storil nič hudega“, je to samo Pilatovo umivanje rok, in če je iz previdnosti nosil strankin znak le v žepu, je bilo to le računanje, „ker se še ne ve, kako pride“ ...

Človeku pride pri tem na misel sledeči primer: Nekje so zajeli tolpo roparjev in morilcev. Pri čudni razpravi proti tej tolpi so izpustili takoj polovico tolovajev iz še bolj čudnih razlogov: trdili so namreč, da so se samo zato pridružili tolpi, da bi lahko ubogim žrtvam pomagali, drugi pa, ker so se bali, da bi drugače roparji tudi nje napadli in pobili. Kje bi se pač našel sodnik, ki bi izrekel oprostilo sodbo nad delom tolpe, ki je bila malo prej kot celota strah in trepet mirnega ljudstva?

Zdaj pa pogledjmo, kje je v resnici „armada nevidnih vojakov“. To so oni junaki, ki so dovajali ponesrečene angleške in ameriške pilote borcev v gozdove in jih tako rešili ujetništva ali pa tudi smrti, medtem ko so bili zgoraj omenjeni „skriti vojaki“ s puško v roki na lovu za njimi, primorani seveda. To so oni, ki so donajali živeža uhojim sirotam, katerih matere in očetje so umirali v raznih taboriščih, v groznih mukah in trpljenju. Zgoraj omenjeni „skriti vojaki“, s skritim „parteiabzeichenom“, so tedaj molčali, saj „zase in za svoje“ so poskrbeli, drugi pa jih ne brigajo. To so oni, ki so obvezovali ranjene borce in nudili lačnim junakom hrane, ki so se borili in zastavljali svoje življenje za naroda svobodo in prostost iz brezprimernega suženjstva in trpljenja.

Prvo omenjeni „nevidni vojaki“ so bili tedaj v raznih „einsatzih“ za Hitlerjev „sieg“, prisiljeni zopet seveda.

Brezštevlni so primeri, ko so ti, v resnici „skriti vojaki“ nesebično delovali v krvaveči naši domovini, ne meneč se za to, da je nad njihovimi glavami vedno plaval krvavi rabljev meč, to je „armada skritih vojakov“, ne pa oni, ki so po polomu potisnili strankin znak v najbolj skrit konec žepa, se potrkali po prsni, češ: „sno pa ja koj Esterhajrj“.

Dunajske novice

Niso še dani pogoji, da bi se v polnem obsegu obnovilo dunajsko umetnostno življenje. Kulturnozgodovinski muzej, Avstrijska galerija, Umetniško obrtni muzej, Akademija likovne umetnosti, Vojni muzej in Albertina so utrpele radi vojnih dogodkov težke poškodbe na stavbah. Se dolgo bo trajalo, preden bodo te kulturne zakladnice odprte javnosti. Kljub temu pa je bilo že nekaj tednov po koncu vojne storjeno vse, da umetnost zopet oživi. Kakor je izjavil dvorski svetnik prof. dr. Alfred, ki je bil poklican za vodjo državnih umetniških zbirk na Dunaju, bodo muzeji v bodočnosti posvečeni poleg znanstvenih tudi umetniškovoizgojnim nalogam. Z ustanovitvijo vodstvenih tečajev bodo vzgojili umetniško pedagoški učni personal, ki bo mogel otrokom kakor tudi „trslim razkriti duha prave umetnosti.“

Zavezniki kontrolni svet za Avstrijo je imel v ponedeljek pod predsedstvom ameriškega zastopnika generala Marka Clarka zasedanje, pri katerem so obravnavali vprašanje Provizorične vlade dr. Rennerja, ki se je pretekli teden še razširilo s tem, da so vanjo vstopili zastopniki zveznih dežel.

Kakor je objavilo uradno poročilo zasedanja, je kontrolni svet sklenil predložiti vladam, zastopanim v kontrolnem svetu, neka priporočila.

Kontrolni svet je sklenil dalje, vzpostaviti svobodo tiska za celotno področje Avstrije. Le iz razlogov vojaške varnosti veljajo še nekatere omejitve.

Sovjetska zdravstvena služba je predala dunajskim zdravstvenim ustanovam 1500 kg zdravil, od tega znatne množine ribjega olja in drugih dragocenih zdravilnih sredstev. — Pod pokroviteljstvom dunajske trgovske zbornice je bila prirejena v sodnijski palači prva modna razstava. — Dunajski stadion, ki je bil vsled vojaške zasedbe sportnikom zaprt, bo odslej zopet izključno samo civilnemu sportnemu pokretu na razpolago. — Pred nekaj dnevi je prispel na dunajski severozahodni kolodvor prvi transport z vračujočimi rojaki, ki so se za časa vojne zadrževali v Berlinu. — Štirje zavezniki poveljniki Dunaja so v pogledu oskrbe z živilom sklenili,

pom je pritrdil, da se strinja s programom in delovanjem stranke.

Ako je torej kateri teh „nevidnih vojakov“ pristopil k stranki zato, da „sebe in svoje“ zavaruje, drugače pa ni „storil nič hudega“, je to samo Pilatovo umivanje rok, in če je iz previdnosti nosil strankin znak le v žepu, je bilo to le računanje, „ker se še ne ve, kako pride“ ...

Človeku pride pri tem na misel sledeči primer: Nekje so zajeli tolpo roparjev in morilcev. Pri čudni razpravi proti tej tolpi so izpustili takoj polovico tolovajev iz še bolj čudnih razlogov: trdili so namreč, da so se samo zato pridružili tolpi, da bi lahko ubogim žrtvam pomagali, drugi pa, ker so se bali, da bi drugače roparji tudi nje napadli in pobili. Kje bi se pač našel sodnik, ki bi izrekel oprostilo sodbo nad delom tolpe, ki je bila malo prej kot celota strah in trepet mirnega ljudstva?

Zdaj pa pogledjmo, kje je v resnici „armada nevidnih vojakov“. To so oni junaki, ki so dovajali ponesrečene angleške in ameriške pilote borcev v gozdove in jih tako rešili ujetništva ali pa tudi smrti, medtem ko so bili zgoraj omenjeni „skriti vojaki“ s puško v roki na lovu za njimi, primorani seveda. To so oni, ki so donajali živeža uhojim sirotam, katerih matere in očetje so umirali v raznih taboriščih, v groznih mukah in trpljenju. Zgoraj omenjeni „skriti vojaki“, s skritim „parteiabzeichenom“, so tedaj molčali, saj „zase in za svoje“ so poskrbeli, drugi pa jih ne brigajo. To so oni, ki so obvezovali ranjene borce in nudili lačnim junakom hrane, ki so se borili in zastavljali svoje življenje za naroda svobodo in prostost iz brezprimernega suženjstva in trpljenja.

Prvo omenjeni „nevidni vojaki“ so bili tedaj v raznih „einsatzih“ za Hitlerjev „sieg“, prisiljeni zopet seveda.

Brezštevlni so primeri, ko so ti, v resnici „skriti vojaki“ nesebično delovali v krvaveči naši domovini, ne meneč se za to, da je nad njihovimi glavami vedno plaval krvavi rabljev meč, to je „armada skritih vojakov“, ne pa oni, ki so po polomu potisnili strankin znak v najbolj skrit konec žepa, se potrkali po prsni, češ: „sno pa ja koj Esterhajrj“.

da predajo dovoz živil mestni samoupravi radi centralne razdelitve med prebivalstvo. Dunajski župan je pozval prebivalce mesta, k zbiranju surovin. Za obnovo in vzdrževanje je potrebna poleg tekstilnih tvarin zbirati tudi papir, stare knjige in časopise, kovinske odpadke, stare steklenice in razbito steklo. — Pred 50. leti so ustanovili turistično društvo „Die Naturfreunde“. Društvo šteje več nego 200.000 članov in poseduje preko 400 planinskih domov.

Deželna konferenca je postavila poseben pododbor za obskrbo z živili, v katerem so zastopane vse dežele. Državni tajnik Korp je predsednik tega pododborja. Ugotovljeno je bilo, da Avstrija kljub trdni volji, da se obnovi iz lastnih moči, vendarle ne bo mogla odvrniti grozeče krize. Da se gospodarstvo oživi, je edini izhod ta, da se krijejo potrebe dežele z zamenjavo blaga med nami in inozemstvom. Dokler ta cilj ni dosežen, pa je velike važnosti, da zaveznike sile in Zavezniki svet podpirajo Avstrijo z dobavami.

Pri koči južne stene Dachsteina so zapadne razpoke prednje Türspitze že mnogo let težaven problem za hribolazce.

Prvotni plezalci do sedaj niso mogli premagati težav, tako, da je ta stena dobila pri plezalcih naziv „Toter Hund“. Dne 15. sept. so Dunajčani Josip Brunhuber in njegovi tovariši v 6. urah srečno preprezali to skrajno težavno steno.

Tirolska

Prvo potovanje z Arlberg-Orient-Ekspressom dne 1. oktobra po 6. letih je slišlo zmagoslavnemu sprevedu. Po vožnji skozi Francijo so ga slovesno pričakali na kolodvoru v Buchsu. Vsi kolodvorci, koder je komfortno opremljeni vlak nadaljeval pot skozi Avstrijo, so bili praznično okrašeni. Vlak je zavezil ob točnem času na zahodni kolodvor v Innsbrucku. Sprejemu so prisostvovali tudi najvišje osebnosti Vojaške vlade. Odposlanstvo čet v paradni uniformah, bogato ozaljšano kolodvorsko poslopje in skupine Tirolcev v slikovitih narodnih nošah, vse to je podajalo pestro sliko. Paris-Innsbruck je šele začetek. V kratkem bo obratoval ekspresni vlak do Dunaja trikrat tedensko.

Družinska vzgoja

Da je za vse človekovo življenje najvažnejša in najodločnejša vzgoja domače hiše, temu ne bo nihče oporekal. Tudi ljudska modrost nam v tem pritrudi. Saj pravi pregovor: Kar se Janezek nauči, to Janez zna. Le tam, kjer je bila družinska vzgoja površna ali pa je sploh ni bilo, je dala cesta ali pa priložnostna družina otroku prvi vpogled v življenje. Pa tudi če je dobil otrok doma osnovne življenske smernice, obstoji nevarnost, da zaida na stran pota, ker nima skrbne roke, ki bi ga vodila ob prepadih mladosti in mu kazala cilj, kamor mora priti. Blagodejen vpliv dobre domače vzgoje je viden le tam, kjer starši tudi zavestno in smoterno uvajajo otroka v življenje, ga poučujejo in v zrgledom utrjujejo v dobrem vsaj tako dolgo, da postane polnoleten ne samo po letih, temveč tudi po umu in volji. Neprimeren in naravnost zločin je, da starši ob vstopu otrok v šolo opustijo vzgajanje in si mislijo: Saj je učitelj plačan za to. Ne pomislijo pa tega, da je otrok pod učiteljevim nadzorstvom le 4 — 5 ur dnevno in da mora čas, ki ga preživi učitelj z otroci uporabiti predvsem za pouk, ker ga k temu silita urnik in nadzornik. Mislim, da se še ni našel nadzornik, ki bi učitelja ocenil po tem, kako je otroke vzgojil. Vsak hoče videti le, koliko otroci znajo. Pa tudi ni vsak učitelj že vzgojitelj, kot ne vsak mizar umetnik. Enkrat za vselej si moramo izbiti iz glave, da je učitelj namestnik staršev in da ima do otrok iste dolžnosti. Učitelj je le za to, da delo staršev dopolnjuje in da s sredstvi, ki so mu na razpolago, pripravlja mladino na poznejše poklicno življenje. Če bi učitelj lahko starše nadomestil, potem nam ne bi bilo treba pomilovati otrok, ki so jim že v zgodnji mladosti starši pomrli. Učitelj nima niti prilike niti sredstev, da bi dal otroku to, kar mu lahko nudi dom. Nasprotno pa so v domači hiši vsa sredstva za dobro vzgojo.

Prva vzgojiteljica je otroku mati. Ta skrbi za njegovo telesno in duševno vzgojo. Ko je še v zibelki in še prav ničesar ne razume, se z njim pogovarja in mu prpeva, mu kaže različne predmete, ko nekoliko odrase, mu jih daje v roke, da se z njimi igra, in mu ob enem pove, kako se imenujejo. Otrok, ki želi vedno več vedeti, najde v materi hvaležen vir svojih spoznanj. Ljubeča mati zasadi v otroku prvo kal ljubezni, v kateri otrok dorasča in se razvija vse do svoje osamosvojitve, včasih celo do smrti.

Tudi očje pomaga pri vzgoji. Dostikrat se zgodi, da mati v svoji preveliki ljubezni do otroka marsikaj dopusti, kar ne bi smela. Tu nastopi očetova resnoba in strogost. Njegova beseda je otroku prva oblast, kateri velja pokorščina brez ugovora. Očetov vzgled gotovo ni nič manj važen kot materin.

Razen staršev vplivajo na otroka tudi njegovi bratje in sestre. Zato je zelo važno, da posvetimo prvemu otroku pri doraščanju največ pozornosti. Od njega se bodo učili vsi naslednji. Življenje v družbi bratov in sestra uvaja otroka v poznejše življenje v človeški družbi. Navaja ga namreč k temu, da najde pot iz svoje sebičnosti tudi do sočloveka.

Blagodejni vpliv družinske vzgoje je otroku najtrdnjša zaslomba v poznejšem življenju. Nazori, ki jih dobi otrok v domači hiši, so najmočnejši, ker so prvi, ker se jih osvoini in ker se mnogokrat ponavljajo. Tudi ko že hodi otrok v šolo, mu je domača hiša najboljša vzgojevališče. Otrok še vedno prebije pet šestin pod domačim krovom.

Večkrat pa mu je domača vzgoja pomanjkljiva, če ne še slaba. To se kaj rado primeri tam, kjer se starši ne zavedajo svoje odgovornosti do otrok in jim s slabim vzgledom in neslogo cepijo v duše sovraštvo do bližnjega in vsega, kar jim ni po volji. Včasih pa jim borba za vsakdanji kruh ne dopušča časa za zadostno in dobro vzgojo otrok. Tu je naloga države, da omogoči družinam človeku dostojno življenje. Očetov zaslužek mora biti tolik, da bo mati lahko vse svoje sile posvetila oblikovanju doma in vzgoji. Marsikaj pa ... jo starši sposobnosti, niti volje za vzgajanje svojih otrok. Koliko jih je, ki letajo za praznimi zabavami, sreče, ki jo imajo doma, pa ne vidijo. Mnogokrat tudi kvarno vpliva na vzgojo prevelika ljubezen staršev do otrok. Tako otrokom velikokrat dovoljujejo, kar jim je bolj v škodo kot v korist. Niti eno niti drugo ni dobro.

Otrok naj rase in se krepi ob materini ljubezni, katero urejajeta očetova strogost in prevdarnost v strahu in ljubezni do Boga, staršev in soljudi. J. Čuješ

Štajerska

Pred kratkim se je mudil Franc Lendl iz Södinberga s svojo ženo pri sorodnikih v Mixnitzu. Šele pred nekaj dnevi se je vrnil iz Norveške. Stric Valentin mu je pokazal samokres, ki ga je bil pred dvema dnevi našel v gozdu. Franc je preizkušal orožje. Nenadoma pa se je sprožil strel. Prestrelil si je kazalec desne roke in zadel ženo v levo stran vratu. Žena je čez nekaj dni umrla v bolnišnici v Brucku.

List izhaja vsak petek. Uredništvo in uprava: Celovec, Völkermarkter Ring 25